Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 7 август, 1975 шу. • № 94 (5165). • Мах 2 кеп.

ПХЕ ШЕРА ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАЬД

Нохч-ГIалгIай транспортни управлене коллективаша хакал хьалха, 27 июне кхоачашъяьй мовхьаш дIа-хьа дахьара йола нийслагIча пятилетка план.

ПланагIа 42934 эзар тонн мовхьаш дIа-хьа дахьа дезаш хиннача управлене гIолла планал совгIа дIа-хьа дихьад кхо миллион гаргга тонн мовхьаш.

Мовхьаш дIа-хьа кхухьача итт предприятех ялхне тоннашкеи тонно-километрашкеи лаьрхIача план кхоачашъяьй.

НийслагIа пятилетка чакхйоалача шера хьалхарча ялх бетта план тоннашка лаьрхIача 102 процент, тонно-километрашца лаьрхIача 101,3 процент, пассажираш дIа-хьа бигара план 101,7 процент кхоачашъяьй.

Хьалхарча ялх бетта плани социалистически декхараши пассажираш дIа-хьа кхувлача 12 предприятех 8 предприяте коллективо, таксомоторни перевозкаш еча 9 предприятех бархIне, мовхьаш дIа-хьа кхухьача 10 предприятех 7 предприяте коллективо кхоачашдаьд.

Транспортни управлене ерригача предприятешеи организацешеи КПСС XXV съезда сийна хетаьча социалистически яхьа юкъе а яха керда социалистически декхараш тIаийцад.

Е. НАДИРОВ, Нохч-ГIалгIай транспортни управлене начальник.

Г. УШАКОВ, тIоаьхъийи автотранспортен болхлой профсоюза обкома председатель.

ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОЙ!

ЦХЬАН КОМПЛЕКСАГIА ЧАКХДАХА ДЕРРИГА БАЛХАШ

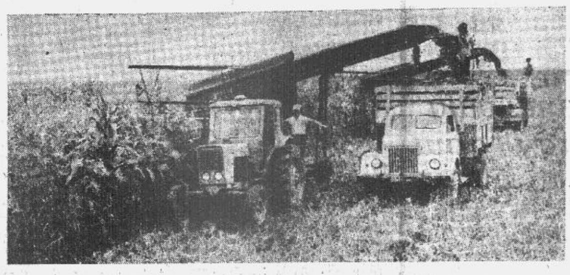

Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхозе дIаболабеннаб хьажкIах силос йолла. 300 гектарах хIаране тIара 200 центнер моша доакъар довл. Боахама механизаторашта дош деннад 15 балха дийнахьа ерригa хьажкIаш чуийца яха. Ка бола ялаташ чуэцача хьалха волаш хьавера механизатор Юшаев Мовлад. ХIанз силоса хьажкIаш хьокхаш а массарел тIех къахьегаш ва из.

СУРТА ТIА: силоса хьажкIаш хьокхаш ва дикагIвола механизатор М. Юшаев.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Мишта лел ялат дIалулга

Цхьайолча районий боахамаш план шоаш тIехкхоачашъяь йоллаше а паччахьалкхенна ялат дIалуш да. Масала, ШЕЛКОВСКИ РАЙОНО планал совгIа дIалуш дола ялат денгара денга дукхагIа хул: 6-гIа август тIакхоачаш Даьхен амбарашка цо чутессад 4834 тонн ялат, вешта аьлча, ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ 149 ПРОЦЕНТ. ПЛАНАЛ ТIЕХ ялат дIачулуш я АЧХОЙ - МАРТАНОВСКИ РАЙОНА совхозаш. Цар дIаденнад 4831 ТОНН ЯЛАТ. Из да районо план 135 процент кхоачашъяьлга. Ялат дIачудалара ПЛАН 107 ПРОЦЕНТ КХОАЧАШЪЯЬЙ УРУС-МАРТАНОВСКИ РАЙОНА боахамаша. Паччахьалкхенна цар ДIАДЕННА ЯЛАТ 8579 ТОНН ДА.

ХIаьта Сунженски районо Даьхен амбарашка чудоссадаьд 15501 тонн ялат, е планагIа 90 процент, Гудермесски районо — 5232 тонн, е планагIа 84 процент, Надтеречни районо — 11214 тонн, е 72 процент, Малгобекски районо — 6240 тонн, е 64 процент, Шалински районо — 6367 тонн, е 58 процент, Назрановски районо — 4680 тонн, е 39 процент, Грозненски районо—4080 тонн, е 27 процент, Наурски районо — 2439 тонн, е планагIа 26 процент.

Республика бIарчча хьайицача, 6-гIа август тIакхоачаш Даьхен амбарашка чутесса ялат 74141 тонн да, е планагIа 67 процент.

IАЛАШДЕ ДОАКЪАР

Юкъарча хьайбай боахама доакъара база тешшаме лаьд йоллаш ба республика юрта механизатораш.

Пятилетка чакхйоалача шера хьайбашта дикагIа Iалашо еш ча вIашкатохара, йол хьакхара, силос йоллара балхаш сихдаьд боахамашка.

Республика колхозашеи совхозашеи 4 август тIакхоачаш йол кийчъяра план 36 процент кхоачашъяьй, ча — 42 процент, сенажи баьций хьсари — 45 процент.

ГIожа доакъар кийчдара балхаш дика вIаштIехьдахарах хьалха латт Шелковской, Ачхой-Мартановски, Урус-Мартановски районий боахамаш.

Республика боахамашка укх шера ерригa 681 эзар тонн силос йолла еза. 4 август хьатIакхоачаш ерригa 32 эзар тонн силос еллай. Республика ерригача районашка дIадоладаьд силос йоллилга.

Эггара дукхагIа моша хьажкIаш силоса еххай Грозненски районе — 52 эзар тонн, Сунженски районе — 18 эзар тонн, Шелковской — 12 эзар тонн.

Витаминий баьций хьоар кийчдергa дIахо хьош да. Из маьхера доакъар эшачох дукхагIлола дакъа кийчдаь даьннад Грозненски, Гудермесски, Малгобекски, Наурски, Сунженски районий боахамаш.

4-гIа август тIакхоачаш колхозашкеи совхозашкеи кийчдаьча доакъарах йола СВОДКА (проценташца)

Районаш	Йол	Силос	Баьций хьоар
Ачхой-Мартановски	40	5	31
Веденски	17	11	—
Грозненски	26	5	53
Гудермесски	48	—	54
Малгобекски	29	—	53
Надтеречни	46	14	32
Назрановски	44	—	32
Наурски	37	9	64
Ножай-Юртовски	21	0,5	—
Советски	4	45	—
Сунженски	30	1	56
Урус-Мартановски	57	—	46
Шалински	53	1	30
Шелковской	50	15	34
Ерригача республике	36	5	45

«АХ-АСТАГIА» ЛЕЛ ГIУЛАКХАШ

РЕЙД

Наьсарен района дукхагIдолча боахамашка укх деношка чакхдаьннад ка бола ялат чуэцара балхаш. ХIанз кхашка дика кхачаш латт хьажкIаш.

Из ялат чуэцара кхоачам дика вIаштIехьбаьккха хьла беза совхозашка. Мишта кийчъяьй хьажкIаш чуэцарггйола техника, фу йоакхо ю кулгалхоша цу техникана ремонт еш боахкача механизаторий?

Укх деношка тха рейдови бригада хилар цу гIулакхага хьожаш района цхьадолча боахамашка.

«Экажевский» совхоза № 2 йола тракторно - кхаш леладу бригада.

— Мишта кийчъяьй хьажкIаш чуэца техника, — хетт оаха цу бригада бригадирага Шанхоев Абуязитага.

— ХIанз укх сахьате кхоъ комбайн я тха кийча, царех цаI цIена я. Тоьал ха я оаха ремонт дIайолаяь, цудухьа тха вIаштIехьдаьннад хIанзчул ши кIира хьалха тхоай йолаш йола комбайнаш тоае. Эшаш йола оатхалаш ханнахьа Iалашъяра бокха теркам тIабахийтар совхоза кулгалхоша.

Тха мел йола комбайн цар тIа болх бергболча механизаторашта актах дIайийцай. Тоаьл латт моша доакъар хьокха кхоъ комбайн.

Укх шера 1189 гектара тIара хьажкIаш чуэца езаш ба совхоза механизатораш. Цар йолча 7 комбайнах ялх кийча я, хIаьта ворхIлагIъар укх деношка вIашагIъелла ергья.

Цхьабакъда, цу техника низаца селлара йоккхача майдан тIара хьажкIаш чуя вIаштIехьдоале тамаш йолаш да укхаза. Из гIулакх кхета а леш совхоза кулгалхоша барт баьб Сунженски, Надтеречни, Грозненски районашца шоашта цар новкъостал дергдолаш. Цу районашка хьажкIаш чуэца тIакхаьчача укхазара механизатораш царна новкъостала гIоргболаш дийцад.

Тха къамаьл хилар тракторашта ремонт еш боахкача механизаторашца. Тхона гучадаьлар кулгалхоша цар йоагIаш йола йоакхо еш ца хилар.

— ШоллагIа бутт ба со ер трактор тоаеш воалла, — йоах Цечоев Ювсапа, — цхьабакъда кепиг ахча-м яздаьдац цу хана.

Кулгалхоша шоай йоакхо ца яр хала хеташ дийцар трактористаша Евлоев ИбрахIима, Аушев Абуязита, Муталиев Мустафас, кхыбараша. Бригаде ремонт еш боахкача кхаь бетта цу массанена цкъа алади деннадац.

Бригаде беча балха йоагIача тайпара учет ца леларах хьахилва да из. Шийна доагIар фул хоаш цаI механизатор вац.

Иштта эсала дар болхлошта кхача лоаттабара гIулакх а. Ялат чуэцара балхаш дIадоладелча денз керда помидор, наре бIаргаяйнацц укхаза механизаторашта.

Из дерригa вIаштIехьдаккха атта деце а, совхоза кулгалхой декхарийла бар цу гIулакха оарцагIбовла, уж кхоачамбоацараш дIадаха.

Цигара даьлча тхо дахар «Октябра 40 шу» яхача совхозе.

Боахаме хьажкIаш хьокха 22 комбайн я. Царех 8 цIена я. Центральни усальбе латт 7 комбайн. Цхьабакъда царна юхе ремонт еш саг бIарга-м ловизар тхона.

—Цу 7 комбайнех 5 кийча я, — аьлар юртбоахама техника механика Колоев Iийсас. Юхе йиса комбайн тоаеш баькха слесараш делкъа тIехьагIа сагота гIулакха бахаб тха.

ЦаI механизатор юхе ца вусаш массавар ваха везаш хинна гIулакх тхона къоастадуладанзар. Цу хьакъехьа бакъдар тхога хьаала укхаза саг вацар.

Оаха кхетадечох цу гIулакха сагота волаш вацар е керттера инженер а, е цхьаккха специалист а.

Цхьабакъда, Евкуров Лахан керте латтача № 3 йолча тракторни бригадера гIулакхаш кхы тайпа дар. 400 гектара тIара хьажкIаш чуя езаш ба бригада механизатораш. Укхаза йолаш йола 3 комбайн тоаяь кийча я. Слесарь-наладчик Чумаков Баьталгири силос хьокхаргйола комбайнаш тоаеш воаллар.

Болх леттIа вIаштIехьбаккхарах, е езаш йола Iалашонах дика лел бригаде техника тоаяра гIулакх.

Цигара даьлча тхо дахар Комсомольско - кагирхой бригаде. Укхаза йолаш йола кхоъ комбайн 28 июле денз тоаяь кийча я. ВIашагIъелла, де дезар даь даьнна латт силоса хьажкIаш хьокха 3 комбайн. Бакъда, оарцагIвала да воацаш латт «Херсонец-7» яха кхоъ комбайн. Бригаде яхачох оаха кхетадир дIалахача шера царна новкъостала яхка хиннача кхыча района боахамай комбайнаш уж хилар.

Уж комбайнаш бокъонца малагIча боахамера я хоьш саг вац совхозе, е из ха сагота а бац. Бакъда, бригада механизатораша дика тоаяьй уж.

Иштта белгалдаккха дезаш да тха рейдови бригада хиннача бригадашка политико-массови болх ледара хилар. Цхьаннахьа а бIаргадовнзар тхона цIеча уголоке цхьаккха тайпа газеташ, журналаш, радиош яь телевизораш, приемникаш, шахматаш, шашкаш. Хьокхама доскаш дар, бакъда цар тIа даь йоазонаш дацар. Укхаза хилац лектораш, политинформатораш, аракецац къахьегама листокаш.

Техника тоаеш баьхкача нахах цхьаьшена а совгIаташ даьдац.

Совхоза кулгалхой, специалисташ декхарийла ба 1975 шерара хьувкъам чуэцилгой юртбоахама продукташ кийчъелгеи Iалашдара де дезарий хьакъехьа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцам кхоачаш а беш йоагIача тайпара техника тоае а ханнахьеи ца дийташи ялат чуэца а.

«Сердало» газета рейдови бригада:

А. ДЖАНДИГОВ — Наьсарен района халкъа тIахьожама комитета председатела заместитель; М. Точиев — ВЛКСМ райкома «КП» член; М. МУТАЛИЕВ — «Ленина никъ» яхача районни газета юртбоахама отдела заведующи; А. САГОВ — «Сердало» газета соб. корр.

ХЬУВКЪАМА КИЙЧО Ю

Гурахьа дийна ка бола ялат чуийца а баьнна, зяба лаьтта ахараи гурахьа ювча культураштa лаьтта кийчдаран шерра балхаш дIадолалаьд республика механизатораша. Ерригача колхозашкеи совхозашкеи 4 август хьатIакхоачаш зяба 28 эзар гектар аьхай, из хул планагIа аха дезачох 17 процент. ДIадахача шера цу хана аьхачул 10 эзар гектар дукхагIа аьхад лаьтта.

Зяба лаьтта оахилга дика вIаштIехьдаьккха дIахьу Ачхой-Мартановски, Надтеречни, Гудермесски, Сунженски, Шалински районий боахамашка. Цу боахамашка 20—46 процент кхоачашъяьй зябь ахара планаш. Цунца цхьана белгалдаккха деза, Грозненски районе ка бола ялат чуийца дукха ха йоллаше а зябь ахара план 12 процент мара кхоачаш ца яьлга.

Зяба лаьтта ахара тIехьадус Урус - Мартановски района боахамаш — 16 процент. Веденскии Ножай - Юртовскии районашка 6 процент мара кхоачашъяьяц зябь ахара план.

Гурахьа дув ялат дIаде кийчдаь лаьтта республика колхозашкеи совхозашкеи дерригa а 82,3 эзар гектар я. планагIа — 41 процент. ДIадахача шера укх хана хинначул дукхагIа да из. Соахка укх хана 57 эзар гектар мара яцар. Гурахьа ювча культураштa лаьтта кийчдара хьалха латт Шелковской района боахамаш. Цу района механизаторaша планагIа лийрхIачул ах совгIа аьхад. Царел дукха тIехьабисац Грозненски района механизатораш.

Цунца цхьана гурахьа ювча культураштa лаьтта кийчдара тIехьадус Назрановски, Гудермесски, Урус-Мартановски, Шалински районий боахамаш.

Хьалхxе зябь ахари гурахьа ювча культураштa ханнахьа лаьтта кийчдари лакха хьувкъам кхебара лоархIамера агротехнически гIулакхаш да.

МАШАРИ КХЕРАМЗЛЕИ ЧIОАГIЛУРГЬЯ

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН КЪАХЬЕГАМХОША ДЕГ ТIАРА КЪОАБАЛДУ ЕВРОПЕ МАШАРИ, КХЕРАМЗЛЕИ, ЦХЬАНА КЪАХЬЕГИЛГЕИ ХИЛИЙТАРА ЯЬЧА СОВЕЩАНЕ КПСС ЦК ГЕНЕРАЛЬНИ СЕКРЕТАРА НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛИ ЦУ СОВЕЩАНЕ ИТОГАШИ

МАССАВА А РАЬЗА ВОЛАШ

ПхелагIча августе делкъийна 12 сахьат доалаш СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината ремонтно-механически цеха цхьав участке хилар комбината къахьегамхой митинг. Митинг хьайиллар химкомбината парткома секретара А. М. Космина.

Митинге къамаьл де хьалхара дош делар цо № 15 йолча цеха вокххагIволча аппаратчика И. Т. Андросовна. Европе машари кхерамзлеи, цхьана къахьегилгеи хилийтара йола совещани толамца чакхьаларах бола хоам чIоагIа бокха кхаъ хинна тIаийцар тха цеха болхлоша,—аьлар цо. — Оаха доккхал ду КПСС XXIV съезда машара Программа тIагIертта кхоачашъеш хиларца паччахьалкхенашта керте латтараш вIашагIкхета вIаштIехьдаларах. Тха цеха болхлоша хьинаревча къахьегамца дизза дакъа лоацаргда вай хьамсарча Даьхен экономика чIоагIьеча. Тха коллективо дош деннал изопропилбензол арахецара шера план 26 декабре кхоачашъе. Тахан тхо дог тийша да, — аьлар ноа. Андросова,— тхоэ дош дизза кхоачашдергхиларах. Из хьахьокх ворхI бетта план хапал дукхда хьалха оаха кхоачашъяро.

Европе кхерамзле хилийтара, вIаши цхьана гIулакхаш леладара вай хьамсарча парте лелаю политика чIоагIа къоабальеш хиларах, цунна хьинаревча къахьегамца шоаш жоп лургхиларах аьлца къамаьлаш дир № 108-110 йолча цеха аппаратчика Б. В. Поймонова, центральни ремонтно-механически цеха слесарий бригада бригадира В. С. Бишаева, электроцеха электромонтера А. Н. Степанова, № 131 йолча цеха отделене начальника В. А. Юдина.

Митинг чакхъяьлча цига дакъа лоацаш хиннараша массава а раьза а волаш тIаийцар резолюци.

Н. ЛЫКОВА.

Ачхой - Мартановски района «Лермонтовский» совхозе балха ди чакхдоалаш ха яр. Соахоза центральни усадьберча клубе гулбеннабар дукха механизатораш, ахархой.

Митинг хьайийллар совхоза парткома секретара заместителa черттерча ветеринарни лора Магомадов Iаддарахьмана.

— Сийлахь-боккхача Даймехка тIема доакъашхо хиларах тарра къьеттa дег чу дессар сона новкъоста Л. И. Брежнева аьнна дешаш. — йоах доакъар кийчлеча отделене ветеринарни санитара Раиса Вениаминовна Рыболовлевас. — дунен шоллагIча тIема уназарле яйнача наха къаьстта гуш да укх совещане исторически маIан.

Европа лаьтта дукха цIий Iоахийтад. Из Iазапера сурт бIаргадайна я со. Из морг кхы хилар лац.

Европе кхерамзле хилийтара,

* * *

Трибуна тIа воал совхоза механически мастерской слесарь Талхигов Салавди. ТIема кхерам ца бовзача ший ханарча наха доккха баркал оал, йоах во, вай хьамсарча партена. цIаккха кIаьлвалар доацаш машар бахьан къовсам лоаттабеш хьавоагIача КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневна.

— Тха мастерской ремонтникаша дог раьза хинна тIаийцар Европе кхерамзлеи цхьана къахьегилгеи хилийтара дукъа яьча совещане лаьрхIар,—йоах дIахо С. Талхигова. — Оаха дош лу кхы а дикагIа къахьега, вай хьамсарча Коммунистически парте XXV съезд хулача денна доккхийча толамашца накъадаха.

Ленина, Октябрьски революце орденаш лелаеча звеньевойс Захаев Лаьчас аьлар:

— Машара тIехьа дунен дерригача халкъаша цхьана къахьегара В. И. Ленина принципаш хадданза чакхйоах новкъоста Л. И. Брежнева кулгалдеча вай Коммунистически парте. Цунна тешал да кIоарга чулоацам болаш Хельсинке хиннача совещане цо даь къамаьл. ЧIоагIа дог раьза волаш хьалхьлоац аз Советски Союза арахьарен чурен политика.

Тха звено коллективо ший керттера декхар лоархIа юрта боахама продукташ дукхагIа яхарца Даьхен экономически низ чIоагIбар. Тха звенос доккхий социалистически декхараш тIаийцад КПСС XXV съезда сийленца накъадахара.

Совхоза гIулакхерча наьха цIерагIа къамаьл дир кадрай вокххагIволча инспектора Алсабеков Хьамида.

Т. АРЧАКОВ.

ДЕНГАРА ДЕНГА ДОГ ГIОЗДОАЛ

Бокха теркам тIабахийта, вай хьамсарча Коммунистически партех доккхий деш укх деношка «Сердало» газета тIара дийшар оаха Европе кхерамзлеи цхьана къахьегари хилийтар духьа Хельсинке хиннача совещане КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л.И.Брежнева даь къамаьл.

Бокха лоархIам болаш дар Советски паччахьалкхе хьаьвча сийлахь-вокххача В. И. Ленина чIоагIа тешаш ледарагIеи къовсам лоаттабаь, тахан а тIехьа вай халкъо къовсам лоаттабу машаре цхьана дахара принципаш ларде а лувцаш новкъоста Л. И. Брежнева 35 паччахьалкхен кулгалхошта хьалхашка даь къамаьл.

Оаха чIоагIа дега тоам хулац хьаллоац Европе машар чIоагIбара керттерча проблемай хьакъехьа совещане оттаяь положенеш моллагIа болх беш бар, моллагIча къамах бар аьнна доацаш наьха хьашташта гIулакх деш хилар.

Ахархочун бIарг сигала хьеж, цун дог лаьттанца да. Сигала догIан морх хьайча бIарг сийрдабоал, бIеха Iаьржа морх яйча дог матар дода. Из наьха уйлаш дика кхетаеча вай Коммунистически парте лелаю доахьара политика аьттув боалаш чакхъоалаш дог паргIата доал, ерригa уйла къахьегама тIайода. Даьхе кхы а низ болашагIа хургйолаш овсаре болх бе дог доагIа.

Б. КОДЗОЕВ,
Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза хьажкIаш лелаер.

ХIАРАНЕ ДЕКХАР

Европе кхерамзлеи цхьана къахьегилгеи хилийтара йолча совещане Леонид Ильич Брежнева лаьча къамаьла тIа аьлар, дунен шоллагIча тIема Iазап эзараштa къаьгга гуш да укх совещане исторически маIан яха дешаш.

Цу совещане дог доахийт тIехьа тIахулача ноахалашта, вай дезала, вай дезалий дезала цIаккха а бомбай таташ хозарг ца хиларга. ХIаьта Бухенвальдеи Майданекеи Iазапех лаьца фашизм йохаьчар, Европа «мозача ух» кIалхарьяьккхачар дагалувцаш яздаьраш дешарах мара довзарг ца хиларга.

Совещане лакхача трибуна тIара Леонид Ильич Брежнева дийцар дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбалар тIехь-тIехьагIа дукхагIча боаране ховдамболча материальни чулоацамца бувзаш хилар.

Вай декхар, хIара советска сага декхар да ший низ мел кхоач из материальни чулоацам совбаккха, ший къахьегамца Советски Союза экономика чIоагIъяра юкъе ший дакъа юкъедахьа.

Н. ЧИХУТИНА,
«Нефтегазпромавтоматика» СПКБ опытни завода парткома секретара заместитель.

ДЕГ ТIАРА БАРКАЛ

Паччахьалкхений делегацей кулгалхоша «Финляндия» яхача двореце юххерча акта кулгаш а яздеш чакхъяьннай Хельсинке хинна Европера совещани.

ТIема Iазап лайнача, цун хьлонаш Iайшача советски наха дика кхетаду машар безаш а низаша цу совещане яькхача коталон маIан. Дунен халкъий хIанз доглоахилга я шоай а шоай тIехьен а дIахо а вахар машара малхо сийрдалоаккхаргхиларах теша.

«Юбилейный» совхоза къахьегамхоша дег тIара баркал сал из совещани хьеллара а из толамца чакхъяьккхара а керттара дукха къахьийгача вай Коммунистически парте Центральни Комитета, машар лораболара кIеьл ца луш къовсам лоаттабеча цун Генеральни секретара нов. Леонид Ильич Брежневна.

Б. БАРКИНХОЕВ,
«Юбилейный» совхоза парткома секретарь.

МАШАРА ДУХЬА

Европейски паччахьалкхенаша, США-и Канадеи викалаша дакъа доацаш йола совещани чакхйоалача денношка дерригa советски халкъ санна тха поликлиника болхлой а лерг дилла ладувгIаш хилар цигарча ховмашка.

Совещани толамца чакхъяьлар машар безача наьха боккха толам ба. Цу совещане къамаьл деш КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева дийцар берригача советски наьха езагIа йола уйлаш белгалйоахаш а вай массане чIоагIа хьаллоацаш а дар.

ХIанз Европе а хIаьта дерригача дунен тIа а машаре дахара тешшаме хьалаш хьахулаш латтача хана вайна къаьгга гу из вай хьамсарча парте хаддаза лерагIеи машара Программа чакхъяхарах хьахинна беркат долга.

А. ДЗАУРОВ,
Грознерча № 7 йолча поликлиника лор.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПАРТГРУППА — КХАШКА

Ер партгрупга Сунженски района Кирова цІерагІча колхозе шин бутт хьалха хаина аьнна вІашагІъеллаяр. Цул хьалхашка декхар оттадаьдар ялат чуэцара кийчо елген из ханнахьа кхашкара члена доэжжхилген Іалашдар. ТІаккха партгруппа бригаде лела балха гІулакхаша тоадаран къахьегама дисциплина чІоагІъяран тІатеІІа балхаш дІалоладаьчул тІехьагІа парткомо сонам бир цох массаэара группа е аьнна.

Бригадера Горлов Иванн Рыжих Викторн каст-каста мелла болаш балха хьаухар. Чуйнна балхаш де дезача хана цар тракторащ латташ хулар, хІаьта дай кертагІа дейна малар дІадаллалца бийша бадар. Из хиния Іацар царех доала эс. Шоашкара денна гойтача во хьокхамца бригадерча къонача механизаторашта Іотакъам бора. Ма-дарра аьлча, коллективера дисциплина дикка чІоагІ ца йича вогІоалаш ар.

Бакъхургдаш цу бригадера хьал колхоза правлененей парткоман довзаш хиннадац аьлча. ТІехдаьха корта бохабу малараш меларий дош дуккхаза дийцад цар. Массехказа цу гІулакхага хьожаш хиннай бригаде вІашагІъелла техническ совет а. Цхьабакъда кІезиг-дукха сатийна лелаш ха а яккхе тІаккха шоай дар юхалоладора алкоголикаша.

Хьал хувцадала доладелар партийни группа бригадерча къахьегамхой дисциплина тоаяра дош хІара денна яхар санна теркалле ялча. Хоза дийнача дош хургдоацилга хайначул тІехьагІа партгрупорга И. П. Денисова техсоветаца цхьана заседани чакхъяьккхар. Цига соцам тІаййнар Горлов Иван колхоза членалла дІавакккхара колхоза правленегІара дехар деш. Партгруппа решени хьаллаьцар колхоза правлене. ХІанз вольнонаемни санна бригаде къахьегаш ва И. Горлов. ХІаьта, колхоза кулгалхоша дувцачох, хІанз балха малар менна хьавагІац из, шийна тІадилла гІулакх тешшаме кхоачашду. ТІаккха механизатора говзал из дика карагІаяь волга хьалха дениз ховш маларий.

— Дукха ха йоалаш оаха Горлова тІадиллалар кхоъ дизельни двигатель тоаелга, — дувц колхоза кертера механика М. Шилова. — Уж боахаме чІоагІа эшаш дар. хІаьта цхьан сага уж тоадора кІезигагІа дале цхьа кІира ха а эшар. бакъда цуйна из декхар кхоачашдара ах ха а кхоачам болаш хилар.

Шийгара во оамалаш гойташ вац хІанз Рыжих Виктор а. Цкъаза цо беш бола болх кхьчар а хьокхам эпа мегарбоалаш хул. Иштта, коммунистий хьалхленца бригадера дисциплина тоаяла йоалаелар. Кхоачам ба хьувкъам чуэца эттача хана дениз укхаза цкъа балха распорядок толхаь моттиг ца хиннилга белгалдаьккхача. ХІаьта керттердар — кхашкара балхаш лостамагІа чакхдоаккаш латт укхаза.

Колхоза парткома секретараца Ш. М. Фаргиевцен партгрупоргаца И. П. Денисовцен цхьана цу бригадерча кхашкарча стане Іохайнна дагІа тхо. Къамаьл балхаца дувзаденнача дуккхача дешаех лаьца дале а со дуxтІавала гІерта партийни группа из сенах латт ховлга да. ДІаййла елаш укх бригадера дисциплина тоаяра хьалха парткома членаш, колхоза кулгалхой, техническ совет оарцагІийнний. Цхьабакъда гІулакх хайра тоалацар. Эттара тІехьа шига партгрупна вІашагІ а елла цу деша из оарцагІьяьлча гІулакх сиха хувцаделар.

Цул маІан дашха хала дац. Хьалха халданза кхетама болх беш хиннабац бригаде. цхьанне харцахьара хІама дича е моллагІа хатар йиккхача из шийдера оарцагІйоалаш хиннай партком а, технически совет а. ХІаьта шоаш де лаьрхІар чакхдаккхара даим тІакъожам лоаттабе вІаштІехьдалацар цар. ХІанз уж дешаш денна шоай теркаме лоладеш я партийни группа.

Цхьаькха цхьа хІама а да чІоагІа лоархІаме. Партийни группе чувогІача ворхІ коммунистах хІаравар шийна тІадилла гІулакх тешаме кхоачашдеш, балха а вахаре а шоашкара дика хьокхам гойташ ва, Халухаев Шарип — цехови парторганизаце бюро член, бригада дикагІвола комбайнер ва. Хьувкъам чуэца болабаьча хана дениз бригада механизаторашта юкъе хьалха латташ хьавоагІа из. ТІаккха цхьан дийнахьа 52 тонн ялат вьода комбайнер цу боахаме из мара вац.

Коммунист Клетенин Александр КПСС райкома член ва. АргІаш доттача къахьегаш волча цо хІара дийнахьара норма шоззa тІехкхоачашъю. Къахьегама Цеча Байракха орден йола Халанский Алексей тракториста болх беш ва. Комбайнер Катков Василий каст-каста хьалхалаттачарна юкъе хул.

Иштта, шоай балха декхар дизза кхоачашдеш болча, коммунисташа оала дош дай хила йиш яц.

А. ЗИМАРИН,
Сунженски «Знамя труда» яхача районни газета болхло.

ЛЕНИНГРАД. Пятилетка чакхйоалача шера белгалдаь декхараш тешаме кхоачашдеш я «Электросила» яхача производственни объединене коллектив. ТІеххоачашъяьй ах шера задани. Из вІаштІехьдаьннад эгтара хьалха коммунисташка хьалхле йолаш лелаеча социалистически яхьа боарам лакхбар бахьан долаш. Коммунистий инициативагІа тІанйцар укхаза КПСС XXV съезда сийна дола доккхий декхараш а.

Юкъарчал доацпаш цехашка болх беш болча парте членаша шоаш хьокхам луш къахьегарах хинна Іап из толам. Цар низаца вІаштІехьдаькхад укхаза яхь шерра йоаржаелга, цунах хьахинараш вІашн нийсделга, моральни материальни стимулаш юкъейоалаелга.

СУРТА ТІА: агитатор, коммунист В. Кудрявцев (аьрдехьара вар) болхлошца Н. Коробцевца, В. Романовца социалистически декхараш мишта кхоачашду дІахойташ беседа еш ва.

М. БЛОХИНА сурт. ТАСС фотохроника.

Тепловозникаша кхоачашду дош

КПСС хургйолча XXV съезда сийна къахьегама вахте а эттэ керда социалистически декхараш тІанйшад грозненски тепловозникаша; мовхьаш дІа-хьа дахьара шера план 20 декабре кхоачашъе. хІаьта бІарччача пятилетка план 1 декабре кхоачашъе.

Июль бетта хьалхарча деношка мовхьаш дІа-хьа дахьара ворхІ бетта план кхоачашъяьй. ВорхІ бетта локомотивни бригадаша дІа-хьа йигай 1700-нел совгІа состав. цар тІа дехка планал совгІа 700 эзар тонн халкъабоахама мовхьаш дІа-хьа дихьал. Цу гІулакхо вІаштІехьдалийтар эксплуатационни парка 175 грузови составе ниттал локомотиваши мукъаяха. Поезд кхувлара говзал цахаддаш лакхъяр бахьан долаш тепловозий водителаша кходаьд 200 тонн дизельни доагор.

ТІехлика къахьегама толам баьккхаб машиниста Алексеев Юре кулгалдеча локомотивни бригада: ер шу доладелча дениз 37 деза мовхьаш тІадола поезд дІа-хьа йигай, нормал совгІа 15 эзар тонн мовхьаш дІа-хьа дихьал, йиъ тонн дизельни доагор кходаьд.

Нормал совгІа 12 эзар тонн мовхьаш дІа-хьа дихьад машиниста Магомадов Валида кулгалдеча локомотивни бригада коллективо. пхи тонн дизельни доагор кходаьд.

Эгтара дукхагІа дизельни доагор кходечарех я машинисташа Потемкин Геннаде, Беликов Вячеслава, Ленешков Георге кулгалду локомотивни бригадаш. Царех хІаране итт-итт тонн дизельни доагор кходаьд. Дуккхача локомотивни бригадаша ах шу хьалха кхоачашъяьй шоай пхе шера планаш. Царех я машинисташа Колпаков Петра, Вагнер Николая, Глущенко Василе, Дуленко Ивана, Соколов Николая кулгалдеш йола бригадаш.

Иштта къахьегама толамаш баха вІаштІехьдалара юкъе локкха дакъа ла ремонтни цехий болхлой специалистийн. ТІехлика ремонт ю ремонтникаша тепловозашта. ДикагІйола технологи балха юкъе а кхувлаш ремонтникаша бетта-бетта тІеххоачашду подъемочнии периодически ремонт яра декхараш.

Г. АНОХОВ.

Завода новкъостал эш

Еррига пятилетка а из чакхйоалача шерара а декхараш ханал хьалхен диззан кхоачашдарал бехктоккхамегІен сийлахьен гІулакх дац цхьанна къахьегамхой коллектива. Мишта латт уж декхараш кхоачашделга МагІалбикерча кирпишкаш еча заводе? Аланза далац: Іалаьмате ледара латт.

Цунна тешал ду лоацача цифраша. Укх шера хьалхарча биъ бетта заводо кхоачашъяьяц кирпишкаш арахецара а уж йохкара а план. Цунга хьежжа кхоачаш ца деш дисад къахьегама овсарле лакхъяра а хьаеча кирпишкага дІалодар лохдара а декхараш.

Завода коллектива вІаштІехьдаьннад укх шера май бетта план кхоачашъе. Цхьабакъда, пхе бетта лаьрхІача завод лоархІаьяц етта кирпишк арахецара планах а тІанйцача социалистически декхарех а. 3300 эзар кирпишк арахеца езача пхе бетта арахийцар 2783 эзар мара яц. Вешта аьлча пхе бетта план кхоачашъяьяц 84,3 процент мара. Иштта мара кхоачашдаьдац заводо ах шерара декхараш а.

ХІана лоархІаяц завод шийна хьалхашка латтача декхарех? Цу хаттара лоацца жоп дала йиш еце а. завод тІехьайисара керттера бахьанаш лархІа доагІа къаьна тиша технологически оборудовани хилар, дика техника ца хилар. Іана зэмалахь болх бара лерттІа кийчо ца яр, кхоачам боллаш лакха говзал йола болхлой ца тоъар, цхьаболча болхлоша къахьегама дисциплина телхаяр, дуккха балхаш кулг - кара кхоачашдеш хилар.

ХІанз а бокъонца меттаенаяц завод дІадахача шера аьхки чІоагІа ша токарех даьча зенах. Болх бе йиш йоацаш йохаьяр бийла кирпишк хьачулуш йола цех, хий чу даха къайлаяьккхаяр еррига оборудовани, дохадаьдар кораш, наІараш. чІоагІа толхадаьдар дуккханахьара тховнаш. йохаьяр электрически линеш, шоай подстанци а тІехьа: болх бе йиш йоацаш толхаьяр завода чура канализаци. Лоацца аьлча завод геттара дІаяккха, дІакъовла еза яхача дІакхаьчадар гІулакх. Бакъда завод дІакъовла йиш яцар. хІана аьлча дуккханахьа гІишлош еча кирпишк эшар.

«Стройматериалий» Нохч-ГІалгІай объединенера специалисташ а болаш йолча комиссе баь ховдам бар: «Заводера дуккхагІйола оборудовани а механизмаш а хувца еза», аьнна. Из къоабалдир Российски Федерацерча гІишлон материалий главка начальника а. ше укхаза вена ма-дарра заводера хьал дайзача.

Соахка дуІа хиннача хана толхадаьр юха меттаоттадеш дуккхадар даьд заводе. Тоаяьй бийда кирпишк хьаю а из дІачутела а цех. цу тІа кхоале яьй, массанахьара телха хинна тховнаш, наІараш, кораш тоадаьд. завода гонахьара карт тоаяьй. ДуккхагІча даькъе уж деррига балхаш завода коллективо ший низаца чакхдаьхад.

Цхьабакъда, хІанз а йистедаьннадац заводера канализаци тоаелга. Из тоаяь ца яьлча болх бап заводерча душо. Шу соагІа ха и болх йистебаьлча душе баха цІенбала йиш йоацаш завода болхлой лела. «Севкавгазстрой» треста СУ-9 я из канализаци еш. Цар из болх геттара ледара лелабу. Цхьан-шин дийнахьа болх бича кІирагІа, шин кІирагІа, хІама ца деш латт.

БІаргча цхьа шу дІадаьннад республика «ГІишлонматериалий» объединене завода керда ши скрепер яла лаьрхІа.

ХІанззалца царех цхьаккха а ена яц. ДТ-75 трактор йола цхьа бульдозер еннай завода цу ханачух, хІаьта укхаза чІоагІагІа эшар С-100 трактор я.

ЧІоагІа ледара латт заводе болх бераш шоай моттигашка дІачІоагІбара гІулакх а. ВІаштІехьдаьхадац болхлошта къахьегара а салаІара а эша хьалаш, предприяте чІоагІа эшаш болча болхлошта дІаяла квартираш яц. Дукха низкъала балхаш кулгашца чакхдаха дезаш да.

Болх берий къахьегам аттача баккхара укх шера чакхдаха лаьрхІа дуккха организационно - технически гІулакхаш да заводе. Царна юкъе да бийда кирпишк йокъалучча моттигера йоттача пишкашка хьачуккхаьа ши электролафет оттаелга, телха кирпишк дІаарахкахьа скипови подъемник оттаелга, тракторашии автомашинаши латта гараж тоаелга, йІоахъелга, кирпишк йокъаеча камерай наІараш тоаелгеи царна герметизаци елгеп, дерригаш а итт совгІа. Царех цхьаккха а дизза чакхдаьккхадац, оттаяь ханаш укх шера хьалхарен шоллагІен кварталаш йоллашехьа а.

Дика яц заводе къахьегама дисциплина а. Белгалдаьккхача кхоачам ба укх шера заводера хоатта а ца хоатташ пхи саг дІаваха хилар, 10 болхлочо къахьегама дисциплина толхаяьлга.

Укх шерара балха декхараш кхоачашдара къаьстта тІехьаяьлар завод Іана кхаь бетта. Укхазара скрепераш капитально тоае езаш яр. Уж ханнахьа тоаелга вІаштІехлаланзар. Цудухьа Іай гІорах еха а еха вІалла болх а ца булуш йисар уж. Лоабат карьерера автомашинаша хьатІаккхахьабезаш нийсделар. Машинаш ца тоъар бахьан долаш, эшача боарамах лоабат а гІум а хьатІаоза вІаштІехьдаланзар. Хьалхарча квартале кирпишк арахецара план кхоачаш ца еш йисар.

ХІанз а къоастаданза да скрепераш тоаяра дош. Укх шера июне цаІ капитально тоае Баку дІаяхьийтай, хІаьта шоллагІъяр капитально маца тоаергъя ховш а дац. Белгалдаккха дезаш да лерттІа болх дІабахьара завода кхоъ скрепер эшилга. Укхаза уж шиъ мара яц. Царех цаІ ехача, из хувца йиш ца хилар бахьан долаш болх юкъагІа боал. Цу хьакъехьа а завода новкъостал эш.

ХІара дийнахьа сварочни балхаш де дезаш хул заводе. Тахан а сварка е еза кирпишк йоттача пешкий форсункашта. Кислород кхоачаденнад. Цхьанахьа а шинахьа а лаха ваха саг кора ца доагІаш юхавоагІа, форсункаш тоа а ца еш дІаболабе безаш хул болх. Цо арахецача продукце дикал лохъю. ЛерттІа заводе болх дІабахьара вІаштІехьдаккха деза хан-ханахьа кислородаца а кхы сваркана эшачунца а завод Іалашъелга. Цу гІулакха хьалда организаци белгалъяккха еза.

Деррига а цхьа шу мара дац заводе керда кулгалхой — директор а керттера инженер а баьхка. Шоашта могар де гІерт уж предприяте болх тоабара. Цхьадар цар вІаштехьа а доал.

— Оаха хІара бетта партийни собранешкеи производственни совещанешкеи бувц хІара бетта коллективо баь болх, — йоах завода директора Дышниев Салмана. Массане теркам тІабохийт кхоачаш ца деш дисачунна, цун бахьанаш белгалдоах, кхоачамбоацараш сихагІа дІададахара а болх тоабара а наькъаш белгалдоах.

Партийни а профсоюзни а организацей новкъосталца цехаштеи сменаштеи юкъе социалистически яхь йоаржаяьй. яхье дикагІа хьохкамаш лахара безам чІоагІбара материальни стимулаш белгалъяьхай.

Масала, оборудованех биза пайда а эцаш, бетта йола план толамца кхоачашъяьча кирпишк хьаечен йоттачен сменашта предприяте фондера 100 сом совгІат лу. Баьча балхага хьежжа сменерча болхлошта дІадекъ из ахча.

Иштта социалистически яхь вІаштІехьъяккхарах беркат а даьннад. Завода коллективо кхоачашъяьй май бетта кирпишк хьаяра а йохкара а план. белггала лакхъяьй продукце дикал.

Доккхий декхараш да укх шера кхоачашде дезаш завода коллектива хьалхашка латтараш. 7,6 миллион кирпишк арахецилга а из йохкилга а, планах лаьрхІачул 1,2 процент къахьегама овсарле лакхъелга, иззал процент кирпишк хьаярга дІабода мах лохбелга.

Кхоачаш ца деш дисар юха метта а оттадеш, пятилетка чакхйоалача шерара шоай социалистически декхараш толамца кхоачашдара социалистически яхь а йоаржаяь хьинаре къахьегаш ба кирпишкаш еча завода болхлой.

Цу яхье шоашка дика хьохкам гойташ къахьег завода парторганизаце секретара, газоэлектросварщика Агиев Беслана. профсоюза месткома председатель волча токара Торшхоев Идриса, завода комсорга. пешкашка ятта кирпишк дІачуоттаеш волча Мусаев Ширване. Массе а хана социалистически яхье хьалхле лелаеш хьабоагІа тракторист-скреперист Махмудов Муса. машинист погрузчик Безериев Салаудин. болхлой Картоев Зяудин. Байгиреева Барет Баркинхоева Довхан. Товсултанова Лейла. Джабраилова Эсет, кхы дуккха бараш хІара бетта 110—120 процент кхоачашду цар шоай балха декхараш.

Укх шера завода хьалхашка латта декхараш дизза кхоачашде леррІаш а деррига шоай низ оарцагІбаьккха уж кхоачашде гІерташ а я завода коллектив.

А. ХАРСИЕВ,
«Сердало» газета собкор.

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

1974 шера 18 январе арадаьннача СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дуккхача шерашка цІена къахьегарах а карагІдаьнца къахьегама гІулакхаш лоархІаш а СССР Лакхехьарча Совета Президиума цІерагІа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла укх новкъосташта:

Мамонтов Василий Ивановича — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора шофера.

Магомаев Майбека — «Урус-Мартановский» совхоза скотника.

Манаев Ефим Семеновича — Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене гІишлошъяра механизаци еча управлене слесарь-монтажника.

Манькина Екатерина Трофимовнана — Нохч-ГІалгІай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте котельне слесара.

Мартазанов Махьмада Ахьматхана — «Электроинструмент» завода снабжене отдела болхлочоа.

Мачинский Евгений Константиновича — мехкдаьтта промышленноста Къилбаседа Кавказа паччахьалкхен Іилма-тохкамен проектни института лаборатори вокххагІа волча Іилман болхлочоа.

Машкова Мария Платоновнана — Нохч-ГІалгІай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте кладовщика.

Маршалов Петр Максимовича — Респотребсоюза универсальни торгови база грузчика.

Медведев Иван Феоктистовича — Нохч-ГІалгІай АССР прокуратура боахама-финансови отдела начальника.

Мещерина Евгения Петровнана — Госбанка республикански контора Городской управлене бухгалтера.

Михайленко Лидия Михайловнана — Старопромысловски района № 6 йолча школа-интерната хьехархочоа.

Момат Стефанида Степановнана — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода ЖКО болхлочоа.

Муляев Александр Ивановича — Нохч - ГІалгІай гІишлошъеча управлене гІишлошъяра механизаци еча управлене паяльщика.

Мужухоев Хауда Махьмада — «Электроинструмент» завода кадрай отдела начальника.

Мусаэлян Александр Михайловича — «Грознефтехимзаводы» объединене ОРС а № 16 йолча тика заведующена.

Мушкетов Василий Георгиевича — Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама комитета инспектора.

Назарова Пелагея Ивановнана — Нохч-ГІалгІай АССР торговле министерства Грозненски универсальни тика уборщицана.

Николаев Петр Михайловича — мехкдаьтта промышленноста Къилбаседа Кавказа паччахьалкхен Іилма - тохкамен проектни института экспедице начальника.

Никулин Никита Васильевича — мехкдаьтта промышленноста Къилбаседа Кавказа паччахьалкхен Іилма-тохкамен проектни института проектироване группа кулгалхочоа.

Осадчий Андрей Ильича — «Нефтехимзапчасть» завода слесарь - ремонтника.

Осинская Татьяна Александровнана — Госбанка республикански контора Городской управлене бухгалтера.

Новиков Иван Никифоровича — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода ЖКО болхлочоа.

Павленко Ирина Федоровнана — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора болхлочоа.

Паненко Яков Петровича — Грозненски машиннаькъа дистанце бригадира.

Панфилов Петр Петровича — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора шофера.

Погиблев Алексей Петровича — «Чечингстройтранс» автотранспортни производственни объединене гаража керттерча механика.

Позняненко Григорий Дмитриевича — «Грознефтехимзаводы» объединене ОРС-а № 14 йолча столове кондитера.

Понкратова Вера Дмитриевнана — Нохч - ГІалгІай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте болхлочоа.

Попова Татьяна Никифоровнана — «Ассинский» совхоза болхлочоа.

Потемкин Валентин Тимофеевича — «Грознефтехимзаводы» объединене производственни дешар хьехача дешаракурсовой комбината вокххагІа волча мастера.

Плешков Сергей Семеновича — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора тракториста.

Романенко Николай Денисовича — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода дежурни слесара.

Руденко Алексей Семеновича — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода слесара.

Рывкина Галина Эммануиловнана — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода лаборантКана.

Рыжкова Мария Александровнана — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода конструкторски бюро техник-конструктора.

Рыжова Клавдия Григорьевнана — Нохч-ГІалгІай АССР торговле Грозненски универсальни тика барзкъаш доахачоа.

Сафарьян Аванес Акопджановича — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора.

Сбойчаков Николай Николаевича — Нохч - ГІалгІай транспортни управлене 1737 автоколонна инженера.

Свяцкий Михаил Болеславовича — Госбанка республикански контора Городской управлене инкассаце отдела начальника.

Селивантьев Павел Семеновича — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода вокххагІа волча диспетчера.

Сизов Дмитрий Степановича — производственно - товарни контора оператора.

Синьковский Василий Владимировича — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора слесара.

Соболев Семен Александровича — Нохч - ГІалгІай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте шофера.

Ситин Иван Петровича — металлически тара Грозненски завода болхлочоа.

Скопинцева Мария Давыдовнана — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода заводоуправлене швейцара.

Скопинцев Василий Мартыновича — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода слесара.

Скрипникова Раиса Георгиевнана — «Грознефтехимзаводы» объединене медсанчаста консультант-гинеколога.

Слесарев Семен Яковлевича — Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене гІишлошъяра механизаци еча управлене слесара.

Смирнова Анна Леонтьевнага — Гудермес станце узловой больница повара.

Спасский Валентин Васильевича — «Севкавгипроводхоза» Нохч-ГІалгІай филиала бувзама вокххагІа волча инженера.

Спирихин Ефим Павловича — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода шофера.

Стародубцева Олимпиада Тимофеевнана — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора гІонча.

Степанова Акулина Михайловнана — Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене гІишлошъяра механизаце еча управлене маляра.

Степанова Любовь Григорьевнана — Нохч - ГІалгІай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте котельне кочегара.

Сударикова Мария Григорьевнана — Сунженски автотранспортни предприяте болхлочоа.

Сусенина Наталья Федоровнана — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора.

Сырезкина Нина Тимофеевнана — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора.

Тарамов Туру Бураханович — «Грознефть» объединене Ташкалински автотранспортни контора шофера.

Тарасова Лидия Васильевнана — Нохч - ГІалгІай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте слесарь-комплектовщика.

Телепина Мария Михайловнана — Нохч-ГІалгІай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте котельне кочегара.

Терешин Иван Тихоновича — металлически тара Грозненски завода къахьегамен балха алапен отдела вокххагІа волча инженера.

Торчинова Зарета Борисовнана — Нохч-ГІалгІай АССР торговле министерства Грозненски универсальни тика йоккхагІа йолча продавеца.

Туаева Вера Петровнана — «Грознефтехимзаводы» объединене медсанчаста начальника.

Тхоржевский Григорий Ивановича — Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене гІишлошъяра механизаци еча управлене аьшка пхьара.

Тюп Николай Павловича — мехкдаьтта промышленноста Къилбаседа Кавказа Іилматохкамен проектни института слесара.

Уваров Аким Корнеевича — металлически тара Грозненски завода автопогрузчика водителя.

Усков Иван Степановича — Нохч - ГІалгІай гІишлошъеча управлене гІишлошъяра механизаци еча управлене слесара.

Фарманчукова Валентина Захаровнана — Гудермес станце узловой больница лора.

Фурсенко Ефросинья Андреевнана — «Грознефтехимзаводы» объединене учетно-тІахьожама группа кулгалхочоа.

Хрястова Елена Андреевнана — Гудермес станце узловой больница медицински сестрана.

Цатурьян Ваган Укановича — Респотребсоюза универсальни торгови база грузчикий бригадира.

Цингун Николай Яковлевича — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода слесара.

Черенков Степан Ефимовича — Къилбаседа - Кавказски машиннаькъа Грозненски отделене керттерча кондуктора.

Черкас Вера Петровнана — Н. А. Анисимова цІерагІча мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлочоа.

Чертков Григорий Васильевича — «Ассинский» совхоза болхлочоа.

Чиканов Павел Тимофеевича — Госбанка республикански контора слесара.

Чумаченко Георгий Ивановича — № 1 йолча Карабулакски юкъерча школа слесара.

Чупырь Наталья Ивановнана — КПСС Заводской райкома учета сектора заведующена.

Шалдугина Анна Никитичнага — Грозненски распределительни нефтебаза юрисконсульта.

Шалыжева Дора Арсентьевнана — «Электроинструмент» завода берий беша воспитательницана.

Шарикова Ирина Ивановнана — Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода берий беша нянана.

Шевченко Владимир Григорьевича — Нохч-ГІалгІай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприяте вулканизаторщика.

Шепелева Лидия Васильевнана — радиотехнически изделий Грозненски завода болх дІа-юха бекъачоа.

Шкуратова Мария Яковлевнана — машиннаькъа Грозненски дистанце переезда дежурнена.

Шолудченко Анна Даниловнана — Гудермесски «Горсмешторга» экономиста.

Щукина Анна Спиридоновнана — Гудермес станце узловой больница прачкана.

Эльгурт Марк Даниловича — «Севкавгипроводхоз» Нохч-ГІалгІай филиала топографически отдела начальника.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный. 1975 шу, 25 июль.

(Йистедоалар. Дблалур № 93 йолча «Сердало» газета тІа).

ГРУЗЕ ЭКОНОМИКА: КАРАГІДАЬННАРАШИ ПЕРСПЕКТИВАШИ

Укх пятилетке Грузе экономика дегІа мишта йоагІа а республика къахьегамхой фу карагІдаьнна КПСС XXV съезда накъа боагІа а АПН корреспондента дехарца дувц Грузински ССР Министрий Совета Паччахьалкхен планови комитета председатела Джапаридзе Ермолая.

Грузе Іалама ресурсаш тайп-тайпара я. цкъаза шоаш санна яраш кхыйоацаш (тха марганеци цул сплаваши, масала йоззаш я дунен дуккхача мехкашка). Бакъда республика оахкалаш дукха яц. Иштта чарех бац кІор, цІаста руда, рудни йоаца оахкалаш. Цудухьа Грузе экономике холлуш чІоагІденна а чІоагІлуш а ца республике дукха материалаш хьачуккхахьа ца езаш а дукха къахьегам беза, баха нах производстве болх беш хилар Іалашдеш дола а промышленноста доакъош.

ТІехьарча шерашка тханига сихха дегІаух приборашяра электротехническии электронни промышленность. Масала, 1974 шера прибораш еча промышленносто цул хьалхарча шерарчул 44 процент дукхагІа продукци арахийцай. Уж я тайп-тайпара прибораш, аналитически схемаш тІара электронно-вычислительни машинаш микродвигателаш, электродвигателаш. ТІехьарча шерашка республика еррига машиностроене дикка тІа баьккхаб. хІаьта мехка электровозаш, станокаш, автомобилаши кемаши тел. Теркам тІабодаш да советски машиностроене продукце цхьадола тайпаш тханига мара ца деш хилар. Из а мехка промышленноста, республикашта юкъе функцеш а екъаш, пайдане хургйолча тайпара специализаци ярах хьахиннад.

Масала, хьаэцаргда вай юртбоахама машинаш ва. Грузе специализаци ю лоаман лаьтташ лелладара механизмаш хьаеш. ХІаьта цай чуэца машинаш. керттерча даькъе, тха республика эшаш яле, лоаман довкъашка болх бу тракторашкомсаш, тхьамка лелладара, юрта боахама шоай тайпарча кхыча доакъошта эша агрегаташ мехка къилбехьарча дуккхача районашка лелаеш я.

Грузе Іаьржа форда порташка — Батуме Поте хьаду чурча а арахьарча а рынкашка чІоагІа хоатташ дола хин кІалхара ткъамаш дола катераш. Республика станкостроене специализаци ю турбаш чакхйоаха тайп-тайпара конструкцеш йола станокаш хьаяра. Автомобилашта лаьрхІа тягачаши прицепаши Советски Союзе Кутаисски автозаводо мара ца 1974 шера республике 1973 шерарца нийсдича машинаш елга 12 процент лакхденнад.

— Чакхйоалача пятилетка укх шера планаш кхоачашъяра малагІа лоархІам ба техническ прогресса?

— ТІехьарча шерашка даьха толамаш кертерча даькъе дахкад къахьегама овсарле декхъяра чотах. Из Іалашдаьд производство дикагІа вІашагІйоллараx технически кердадараш юкъедоаладарах. Цхьан цифра мара ца йе боахкарьяц аз. Цеххьарча диъ шера Грузечакхъьаккхай дикагІа йола технологи. производствени процессашта автоматизаци механизаци ярa 800 гаргга лоархІаме мероприяти.

Масала, Руставски металлургически заводо 1974 шера цул хьалха дІадахача шерарчул къахьегама овсарле лакхъяпа чотах пхиъ процент дукхагІа хилийтай производства объем. Производствени персонал из деш кІезиг а еннай. Технически прогрессо дукха а болхлой мукъа а боахаш къахьегам мишта кхоби. дуккхача рузкъай кхом мишта бу хьахьокхаш да из. ХІаьта республике болхлой кІезигІбоннабац.

— Мишта дегІаух республике юртбоахама производство?

— БоккхагІа толам баьккхаб чай хьалкхелеш. ДІадахача шера кхо бІаь эзар совгІа тонн чаь лордаш гулъяьй. Грузе цІаккха а ца хинна хьувкъам ба из. Хьа а гулъяь паччахьалкхенга дІаеннай бІаь эзар тонна дукхагІа цитрусови. Дика хьокхамаш долаш чакхдаьккхад тІадаха шу тхьамкен эфиромасличии культураши хьалкхееча. Бакъда 1971—1972 шерашка Іа чІоагІа шийла хилара комсаш во хилар.

— Грузе мехка телача продукце тайпай цІераш яьхар Іа. ХІаьта кхыча республикера хьа фу ийду цо?

— ГІишлошъю хьу Іаьожел босболен металлаш, мехкдаьтта доагор, химикаташ, промышленни оборудовани, удобренеш, бахача наха эша кхачанаши промышленнии товараш. Специализаце дарда тІа дегІаххача союзни республикашта юкъьерча экономически бувзамаша торо лу беррига мехка халкъа боахам дуккхагІа пайда беш лелабе, хІара республика эшачунца дикагІа Іалашъе.

— «Грузински ССР халкъа боахам дІахо дегІабоалабйрах» дІадахача шера соцам тІанйцар КПСС ЦК-си СССР Министрий Советои. Из чакхбаккхар мишта хургда республика экономически потенциала?

— Соцама шерра перспективаш хьаелл. Цу тІа лаьрхІада, республика Іалама-исторически экономически хьалашка дилла промышленностей юрта боахамеи шоай тайпара доакъош дегІадоаладелга. Дукха керда предприятеш хьалъе даьрхІад. Царех эгтара йоккхагІа яраш Ингурски Варцихски ГЭС, хІаьта иштта Маднеульски горно-обогатительни комбинат. Цуд хьалхара агІа болх бе йолаеннай 1975 шу доладуш.

Гаргарча шерашка реконструкци а ергья шео а ергья Руставе металлургически химически заводаш. Кутаисски автомобилий завода низ шоззa дукхагІа хургба. Болх бе йолалургья керда машиностроительни прибораш еш йолеч электротехнически предприятеш, ЗІамигагабарнтия тракторий Кутаисски завод.

Боккха лоархІам болаш да мехка централни районашта Закавказье гарга оазргІолеи Малхбоален Грузе. Армене, Азербайджана малхбузен даькъа хІама хьаду низаш дегІадоаладаса гІоегргдолеи Транскавказски машиннекъ биллар.

Юрта боахаме сихха дегІадоагІаргда вай комсаш, тхьамка леладелга.

АМБАРОВА Тамара. (АПН).

Тбилиси.

Съездагара съездага

КАРАГIДАЬННАР ДОГ ГIОЗДОАККХАШ ДА

Ийслаг1ча пятилетке шерагара шерага алсамйоалаш латт Надтеречни района «Верхне-Наурский» совхозе йоаккха юртбоахама продукци. цунца цхьана дег1айоаг1аш латт экономика а. Цунна тешал ду совхоза къахьегамхой г1улакхаша а.

Совхозе кхееча юрта боахама культурех керттера яр комсаш я. Цудухьа комсаш хьувкъаяра къаьстта теркам т1аба хийт боахаме.

Ийслаг1ча пятилетка хьалхарча шера паччахьалкхенна 950 тонн комсаш д1аелар совхоза къахьегамхоша. Белгалдаккха доаг1а комсаш кхее совхозе бархIаг1а пятилетка чакхйоаллаш мара болабенна боацилга. Цудухьа из культура кхеяра дукха опыт йолаш бацар совхоза къахьегамхой. Из бахьан долаш к1езига бар гектара т1ара чуэца хьувкъам а. ХIаьта къахьегамхой балха говзал дег1аяьга хьежжа лакхлора комсий хьувкъам а. Иштта, ийслаг1ча пятилетка д1адахача, къоастамбеча шера паччахьалкхенна д1аенна комсаш 1169 тонн хилар.

Дика дег1абоаг1а совхозе кхееча ялата культурай хьувкъам а. Иштта, масала, 1971 шера паччахьалкхенна д1аденна ялат 1650 тонн хиннадале соахка 1872 тонн д1аделар.

1971 шера д1аенна хинначул дукхаг1а хилар соахка паччахьалкхенга д1аенна хьайбай продукци а. Иштта, дулх — 25 тонн, шура — 20 тонн дукхаг1а д1аеннай.

Цу г1улакхаша торо хилийтар паччахьалкхенна ялат. дулх д1адалара ийслаг1ча пятилетка план ханал хьалха толамца кхоачашъе. Ийслаг1ча пятилетка план 8220 тонн йолаш 8647 тонн ялат, план 800 тонн йолаш 812 тонн дулх д1аденнад.

Юртбоахама продукци алсамъяккхарца цхьана дег1абоаг1а совхоза хулаш бола пайда а. Масала, 1971 шера боахама хьахинна пайда 110 эзар сом хиннабале соахка 123 эзар сом хилар.

Уж толамаш даха йиш хилийтар эггара хьалха кулг кара деш хиннача балхашта механизаци яь хиларо. цунца цхьана наьха профессиональни говзал, хIаьта къахьегама овсаpле лакхъяларо.

Иштта, 1971 шера хинначул 60 процент дукхаг1а тайп-тайпара юрта боахама техника я совхозе. Балха процессашта механизаци 'на еш хьаь хиннача хьайбай помещенешка чуве кхо. нункаш арайоахка. доакъар хьат1аккхухьа транспорташ оттайнр.

Ийслаг1ча пятилетка хьалхарча шера лакхера образовани йолаш цхьа специалист мара вацар совхозе. хIаьта хIанз вохI ва. Дукха дукхаг1а ба юкъера лаьрхIа образовани йола специалисташ а.

Йоакхо ю совхоза кулгалхоша къога специалисташ хьалкхебара, наьха балха говзал лакхъелга в1ашт1ехьдаккхара. Совхозе деша бахийта хIанз вай Даьхен тайп-тайпарча городашкарча юрта боахама институташка дешаш ялх саг ва, цул совг1а укх шера кхы а кхо саг вахийтав. Балха говзал лакхъяра вай республике хIара шера в1ашаг1ъехкаш йолча тайп-тайпарча курсашка, школашка. училищешка деша ухийт совхоза къахьегамхой. Иштта, хIара шера к1езигаг1а вале кхо саг вохийт балха говзал лакхъяр дукха Калиновски механизаторий профессионально-технически училище деша. ХIанз совхозе болх беча трактористех. комбайнерех ткъаь вохI цхьоалаг1ча классa механизатораш ба.

Балха процессашта механизаци яра. наьха балха говзал лакхъярца цхьана. лакхлу къахьегама овсаpле а. цунца цхьана алапи а.

Иштта, 1971 шерaца ийсдича 27 процент лакхъеннай наьха къахьегама овсаpле. ХIаьта ийслаг1ча пятилетка хьалхарча шера совхоза болхлочо цхьан дийнахьа юкъера лаьрхIача 3,89 сом алапи луш хиннадале, соахка 4,31 сом делар.

Тоаденнад совхоза къахьегамхой вахара хьал а. Электричество йоацаш цхьа ц1а дац юрта. хIаьта 80 процент бахача нахага телевизораш. холодильникаш я. Радиоприемник йоацаш а цхьа ц1а дац. Дукхача нахага шоай доалахьа легковой автомашинаш. мотоциклаш я.

1971 шерамa ийсдича холуш эргадаьнна хувцаденнад юрта сибат. Совхозо шийн ницца хьалъяьй кхачан продукташ йохкаш йола тика. йоккха столови, бани. беций беш. культура ЦIа. хIаьадар шин дезала лаьохIа шийтта цIа. шозза вIашт1аръяь контора. Цул совг1а пхи километр наькъа асфальт йиллай, дукха гаьнаш ег1ай.

Из даьраш ба эггара хьалха совхоза дикаг1бола къахьегамхой: Къахьегама Шеча Байракха, хIаьта Октябрьски Революце орденаш лелаю доярка Мадаева Матуса, «Знак Почета» орден лелаю Iаьсий лeладер Музаева Умидат, Къахьегама Шеча Байракха орден лелаю хьакхарч лeлаер Салтаева ХIурмат, Къахьегама Шеча Байракха орден лелаю цхьоалаг1ча отделене управляющи Усаев Iусман, механизатор Хадиев Яуд. уж санна хьалхала къахьегаш бола дукха кхыбараш.

Дика хьокхамаш гойташ къахьег совхоза болхлоша ийслаг1ча пятилетка укх т1ехьарча шера а. Масала, паччахьалкхенна шура йоккхара ах шера план 128 процент. дулх лоххара — 200 процент кхоачашъяьй.

Комсаш 674 гектара т1а я совхозе. Царех 354 гектара т1а яраш хьувкъаш я. Укх шера хIара гектара т1ара 48 центнер чу а ена паччахьалкхенна 1700 тонн комсаш д1аяла социалистически декхар т1айийцад совхоза къахьегамхоша.

Хьалхашка латта декхараш кхоачашдара еррига торонаш боаpаг1ъяьха шоашта могар, низ д1аккхоачаэ деш ба со шу д1адоладеннача хьалхарча дийнахьа денз совхоза комсаш лелаераш.

Май бетта денз шозза-кхозза мара дог1а дийлхадац районе. Малхо. мийо йокъаеш яр къаьстта хий ца дуллача мотигашкара юртбоахама культураш. Уж к1алхаръяхара дийнахьен буса комсашта хий дуллилга в1ашт1ехьдаьккхад совхозе.

ХIанз вегетационни хьисапе комсашта кхоалаг1а хий дуллаш да совхозе. Хий диллара болх къаьстта дика чакхбоаккх Асабаев Абуязита, Гайбеков Iийсас кулгалдеча бригадашка. Дика летай комсаш. Хий дуллаш хилар бахьан долаш дика хьувкъаш я уж.

— Укх шера соахкарчул дукхаг1а комсаш чуэдаргхиларах. хьалхашка латта декхараш кхоачашдеи хиларахи шеко яц са, — йоах совхоза керттерча агронома Гидизов ХIарона.

— КПСС XXV съезда тха совхоза къахьегамхой дика совг1ат хургда из. — аьнча т1атох Гидизова аьнначоа совхоза парткома секретара Юсупов Iийсас.

М. ХАМАТХАНОВ.

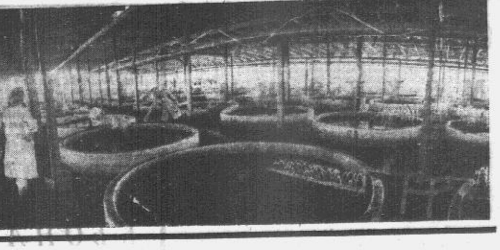

Iилмахоша даьча тохкамаша гучадаьннад дунен т1а эггара доккхаг1а дола ц1е чкъарий — осетр, белуга, севрюга — Волга чуи Каспийски форда чуи Iаьржа Iов луш дола маьхерча фух дараш дукхаг1а дийба хилар.

Цу г1улакха новкъостал даьд Каспийски форда чу чудeлха хин ц1еппаь а иштта чкъарий дебадара т1ехьа дикка балхаш даь а хиларо а.

Осетрови чкъарий дебадара проблемаш къоастаеш болх беш ба хIанз Волга хий дaржжача уллача Икрянински экспериментальни чкъарий леладара завода ихтиологаш.

Укхаза хьадаьха ц1еча чкъарий пхандаргаш цар 40 ли а даьнначул т1ехьаг1а, дозал 2—3 граммага (из норма хьалда йола Iилмаш эксперименташ яьчул т1ехьаг1а оттаяь я) кхаьчача Каспийски форда чухец.

Iилмахоша маьхера чкъарий лувца деза ха а уж мел лувца мегаргда а техка къоастадаьчул т1ехьаг1а Советски Союзе укх т1еххьарча шерашка дикка лакхденнад ц1е чкъарий доахнилга.

СУРТА Т1А: Волга дaржжача уллача Икрянински чкъарий леладеча завода укх цехера боккхача маьхера долча ц1ена чкъарий фух дола миллионаш пхандаргаш арахец.

А. МАРШАНЕ сурт. (АПН).

Оаха яздаьчун лерагIа

«Малар санна кхыдар а даларе..» иштта корта а болаш критически корреспонденци кепа техаяр укх шера 10 июне арадаьннача «Сердало» газета т1а. Город Грознерча № 5 йолча школана юхерча тикашкеи павильонашкеи корта бохабу малараш дохкарах, малара т1ехьабаьнна лелача цхьаболча наха школана гонахьарча скверикашка берашта гучахьа молаш а т1аккха ца доаг1а къамаьлаш деш хиларах а бар цу корреспонденце чулоацам. Цу г1улакхах укх тайпара язду тхога къахьегамхой депутатий Заводской райисполкома секретара нов. Соколова:

«Сердало» газета т1а араьнна из корреспонденци шийзаседане йийцай исполкомо. Цу т1а дувца кхоачамбоацараш долаш хинна хилар белгалдаьккхад. Уж д1адахара укх шера 1 август т1аккхачале № 34 йолча тика павильоне йий дохкилга соцаделген минерални хий, квас, сокаш, коктейлаш йохка йолаелген ОГНХЗ ОРС-а начальник волча нов. Арутюновгара шийрешенеа хьадийхад исполкомо.

Цунна цхьана г1ишлошъерий поселкерча цу ОРС-а № 30/34 йолча маьхк йохкача тика чу чхьаг1ар дохка бокъо луш енна йола разрешени д1аяккхара Грозненски горисполкомага дехар даьд оаха. Иштта цу поселке общественни порядок лораяра болх дика боацилга, из д1ахо ловргдоацилга РОВД начальникага нов. Каревга д1а а хайтад исполкомо.

Цул совг1а торговле инспекторашка г1оалла районе чхьаг1ар, къаракъ, кхыдола корта бохабу малараш дохкара г1улакхашта т1ахьожам лоаттабелга хьадийхад».

ЦАРГАРА ХЬОКХАМ ЭЦ

Дукха ха я Арсаев Салман Асхабович автомобильни транспорте балха вола. Шийн профессе ч1оаг1а езаш ва. 1959 шера денз «ГАЗ-51» яхача машина т1а № 1737 автоколонне къахьегаш а ва. Д1адахача шера план 148.7 процент кхоачашйир Салмана, 1077 литр доагор кходир. Иштта шийн къахьегама толамаш кхы лаьг1 ца долийташ хьавоаг1а укх шера а: хьалхарча ялх бетта план 140,5 процент кхоачашъяьй, 716 литр доагор кходаьд.

Йоккха терко ю Салмана шийн автомобила технически хьала. Цун машин массаза а хуа дикача хьале. Цкъа цо авари яь моттиг нийсъеннац. Шийн болх иштта дика кхоачашбеш хилара совг1а, хьинаре дакъа лоац Салмана общественни вахаре а: штате воаца автоинспектор, дружинник ва из. Шийн хьанала къахьегам бахьан долаш цунна тийшад дукха сийлен грамоташ, мах бола совг1аташ. С. Арсаева портрет автоколонна дикаг1болча наьха портреташца цхьана Сийлен доска т1а хьалтеха доал.

* * *

Нохч-Г1алг1ай транспортни управлене Сунженски АТП дукха дика нах ба къахьегаш. Царна юкъе ва I класса водитель Чабдарханов Жунид а. Шийн болх къаьстта безаш а бовзаш а хиларца белгалвувл из новкъосташта юкъе. шийн автомобиль бокъонца дикача хьале йолга хайча мара лиие т1а ара а валап. План массаза а т1еххкоачашъю 120—130 процент.

Д1адахача шера планаг1а 225 дийнахьа болх бе безача 270 дийнахьа болх бир Ж. Чабдарханова. Цу юкъа планал совг1а 1121 тонн мухь д1ахьа бихьар.

ХIанз КПСС XXV съезда сийленца накъабахара шоай низи хьинари ца кходеш къахьега дага ба водителаш.

Л. ПАВЛОВА,
Нохч-Г1алг1ай транспортни управлене ПТБ йоккхаг1йола инженер.

ХЬАХУЛАЧОХ ЛЕРТТIА ПАЙДА ЭЦАРА

Д1ахо йолача хана юрта боахама производство дег1айоалаяра КПСС XXIV съездо хьалхашка оттадаьча декхараша д1адех колхозашка йолаш йола производства резерваш дикаг1а пайда баргболча тайпара юкъейоалаяр, къахьегама овсарле лакхъяр, материалаш, къахьегамеи финансови ресурсаш кхоеш д1аяхийтар. Цунца цхьана лакхбеннаб банка кредита лоархIам. Колхозий экономика к1оаргъялари из дег1аяри дукхаг1долча даькъе финансови дисциплина лелаярах, деррига хьахулаш дар д1адодачоаи доадечоаи юкъе цхьан боарамег1а д1анийсдарах тийша да.

Деррига хьахулар дукхаг1а мел хул д1адодачоаи Iоадечоаи д1ахъоастадер а дукхаг1а хул. Цо торо хулийт деррига хьахулчун шинь дакъа нийса лeладе — д1адодачун д1акъоастадери Iоадечун д1акъоастадери.

Деррига хьахулар д1анийсдара оттаяь бокъонаш лерттIа кхоачашъяр колхозий банкацарча кредитни г1улакхашца дувзаденна да. Кредита эффективность хьахьокх колхозашийн доалахьарча средстваша. Цудухьа деррига хьахулар нийса д1ахьожадарах а из д1ахьожадеш д1адахийтарах а тийша да. Iоаде д1акъоастадаьр д1ахо д1анийсде деза керттерча фондаштеи, оборотни средстваштеи, хIаьта иштта резервни фондаи юкъе.

Дукххача шерашкарча практико хьахьокх финансови т1ахьожам боацача колхозашка деррига хьахулар нийса д1ахьожадеш ца хилар.

Оттадаь да цхьан сага-дийнахьа деррига хьахулачох Iоадеш дар 2 сомал 51 кепигал лохаг1а хила йиш йоацилга, хIана аьлча цул к1езигаг1а хилча деррига хьахиннар д1ададандаь. Иштта хьалаш долча боахамашта хало оз.

Веденски района колхозашка 1974 шера цхьан сага-дийнахьа деррига хьахиннар 2 сом 49 кепиг да, Советски района боахамашка — 2 сом 80 кепиг. ХIаьта цу района Орджоникидзе ц1ераг1ча колхозе деррига хьахиннар 2 сом 43 кепиг мара дац, Кирова колхозе 2 сом 37 кепиг. Цу колхозашка хьахиннар деррига хIана дахалац аьнна д1адахад. Из бахьан долаш Советски районе колхозашка капиталовложене къеста ца еча фондашка д1акъоастаяь средстваш 4,5 процент мара яц, хIаьта XX партсъезда колхозе — 1,7 процент. «Новая жизнь» — 4,6 процент. Веденски колхозашка кхы а к1езигаг1а я — 3,3 процент.

Капиталовложенена д1акъестаю шоай средстваш к1езига хиларах, цу колхозаша а кхыяраша а капиталовложенена дукха паччахьалкхен ахча д1адех.

Иштта, масала, республика колхозашка капитальни д1ададахийтачун кредитни вложенеш 1974 шера 31 процент хилар, хIаьта Гудермесски района колхозашка — 62,3 процент. Наурски районе — 44,8 процент, Ножай-Юртовски районе — 41,2 процент.

Накоплени яран баьча балхах алапи телачеи кхоачашъянза яргйоаца бокъонаш лелаеча ц1енхаштаpа дукха кхоачамбоацараш нийсденнад. Иштта, масала, нагахь санна 1974 шера колхозхоша хьийгача къих юкъера лаьрхIача республике д1атийнна алапи деррига хьахинначох ахчанца д1аденнар 81,2 процент мара деце, Веденски района колхозашка 110,8 процент. Грозненски района колхозашка 107,7 процент хилар.

Цхьайолча колхозашка деррига хьахинначул дукхаг1а да д1аденна алапи. Масала, Веденски района Орджоникидзе ц1ераг1ча колхозе — 135,4 процент д1аденнад, Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозе — 138,7 процент, Ленина ц1ераг1ча веденски колхозе — 143,3 процент. Сунженски района Орджоникидзе ц1ераг1ча колхозе деррига хьахинначул 16-зза дукхаг1а да баьча балхах алапена д1адахар.

Сунженски, Шалински, Шелковской районий цхьайолча колхозашка къахьегама овсарле лакхъяларга диллача дуккха дукхаг1а лакхденнад д1алуш дола алапи. 1973 шера Сунженски районе цхьан колхозхочоа хьадаьчох луш дола алапи 83 процент хила езача 99,6 процент хилар.

Цу дерригане хьахьокх колхоза кулгалхошеи бухгалтерашеи хIанз а т1ехь паччахьалкхени финансовни дисциплина телхаелга.

Колхозашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара къахьегама овсарле лакхъеш, материальни, къахьегамеи, финансовни ресурсаш кхоеш юрта боахама производства массайола резерваш юкъейоалае еза. Д1адахача хIара сомах хьахулар совдаккха деза.

А. БУХТИЯРОВ,
экономист.

ТОЛАМАШКА ХЬЕЖЖА

КПСС хургйолча XXV съезда сийна хетаьча къахьегама вахте производственни толамаш даьхад № 4 йолча аргунски электростанце энергетикаша: толамца кхоачашъяьй вохI бетта план.

Шоллаг1ча квартале хьийгача къих Еррисоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг хьожаяьй «Грозэнерго» районни энергетически управлене энергетикашта. Цу толама юкъе доккха дакъа да № 4 йолча электростанце къахьегамхой а. Укх предприяте социалистически яхье хьалха латташ хьавоаг1а «Знак Почета» яхача ордена кавалер Умханов Рамзан, электрослесарь-прибарист Маслов Александр, воккхаг1вола мастер Юсупов Iабдул-Язил.

* * *

«Южэнергохимзащита» Российски управлене Кавказски участка коллективо вохI беттa план 21 июле кхоачашъяьй.

Оборудовани мукх ца яийтара дукха балхаш даьд А. Шерипова ц1ераг1ча мехкдаьтта чакхдоахача заводе, объединени грозненски ТЭЦ-е, Черкейски ГЭС-е, Кизил-юртарча фосфорни тухий заводе.

Производстве хьалха латташ хьавоаг1а кислотоупорщик Султанов Салауди, Пирогов Владимир, Жданович Алексей, мастер Гапоев Анатолий.

Х. СУРУДЖАНЦ.

Цхьа эзари ах эзари саг т1ахоавеш да советски конструкторашa хьадаь додача хи т1а г1олла лела катамаран. Волга т1арча йоккхача промышленни центре городе Горьке серийни арахеца доладаьд цу тайпара кемаш.

Ши корпуси йиъ палубеи йола доккха кема нек деш лела салаIара ц1а санна проект оттаяь лаь да. хIаьта хи т1а г1олла туристически никъ бе ч1оаг1а парг1ата а да из. Пассажирашта кийчъяь и комфортабельни каюташ, хьалхарен эстрадни площадкаш, кинозал. солярий. читальни зал, музыкальни салонаш, ресторанаш, кафе, бараш, Додача хи т1а г1олла лийнна ца Iеш моллаг1ча тайпара хаоттам бале а Iамарчашкеи, йоккхийча хий сопадаьча моттигашкеи а лела йиш йолаш да уж. Причал еце а атта хи йисте д1ат1адаха йиш йолаш да.

СУРТА Т1А: катамарана юхе кхыдола кемаш ловзорташ мо мара хетац.

И. ВИНОГРАДОВА сурт. АПН.

ШИ ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА

Хала дар цу хана, ахкан хьалхарча бетта. Цаl шоллаг1чул котдала г1ерташ санна д1айха, геттара а д1айха ухар денош, баьццара кхаш матара дерзадеш селла б1айха хьежар сигалара малх. IабдулмутIалибан цун новкъосташтеи мел ч1аг1а из делхар лойя я футтаройна мо мара делхацар дог1а. Духхьал хиво, дин бнйсеи ца лоархIаш хий диллaрца мара йокъалах к1алхардоаккхалургволаш дацар дуга. Цудухьа шоай низ, хьинар ца кходеш къахьегар Булаев IабдулмутIалиба а цун новкъосташа а. Наб к1езига йора цар. Са белгало йоалаш д1адоладаь балха ди бийсанна мара чакхдалацар. Царех хIаране дика кхеталора кхоачам хиллал хий ца дуллаш цхьа ди д1адохийте, из юхаметтаоттае йиш йоацилга. ХIаьта, дуга кхыйола культура санна доацаш, даим хий лехкаш кхеде дезаш да. Бакъда мел йоккхий халонаш шоашта хьалхашка увтте а царех б1у къожабаь юха т1ехьашка балнзар IабдулмутIалибар. Дика хьувкъам бахьанце лаьттача къовсаме Iалама халонел котбувлар уж.

ХIанз дукхаг1а йола халонаш т1ехьайнсай. Дог хьесташ да Гудермеса малхбоалеи оаг1орахьа дада дуга кхаш. Цхьан метрал лакхаг1а дег1адена, ка боаккхаш латт к1ай ялат. Д1ахо а цунна г1улакх деш ба «Гудермесский» совхоза цхьоалаг1ча отделене дуга леладераш — Булаев АбдулмутIалиба кулгалдеча механизированни звенон членаш: Дубаев Ваха, Шамиxанов Сайдахмед, Юсупов ИбрахIим.

— Доккха хьинари опыти йолаш ба уж, — йоаь Булаева. — Цар новкъосталца Iомавеннав со а ер культура кхее. Д1адахача шера венав со укхаза балха. Цхьа шийн «оамал» йолаш, шийн тайпара дукха г1улакх де дезаш культура я дуга. Цун цкъа фийг д1абийначара ийснега д1акхоачаш ка т1абоал. Цунга хьежжа дукха эш цунна удобрени, хий. Уж оаха цунна лоатта я ду.

Из бакъда. Дукха къахьегам д1абехаш культура я дуга. Бакъда, — сагагара цо иштта д1аех говзал а. Т1аккха, Булаев IабдулмутIалиба-м цу боахаме эггара а къонаг1а вола дуга леладер ма вий. Цхьа шу кхоачаш а даьннадац из культура кхееш из вола. Цхьабакъда цу лоацачча хана а хьалха латтарий мутIаре ваьннав из. ДикагIболча дуга леладерий ц1ераш йоахача хана эггара а хьалха йоаххх цун ц1и совхоза кулгалхоша. Из а шийн бахьан доацаш дац. Къахьегам, латта дукха дезаш вола ахархо ва Булаев. Хьамсарча латтанца дийзад цо шийн вахар. Укх шера ткъо шу даьннад механизаторий курсаш цо яьха. Цу хана денз кхашка къахьегаш хьавенав из. ХIаьта, цу совхозе механизаторалла цо болх бу ер пхийтталаг1а шу да. Миччахьа ше вохийте а хьалхашка латта декхараш сийленца кхоачашдарца белгалавийннав из.

Дукххача шерашка дуга кхедеш хьаьеча санна сийленца кхоачашду цо хIанз из культура лелаеча шийна ухьалхашка латта декхар а. Совхоза кхыча звенонца социалистически яхье а яьнна къахьег цун звено.

— Совхозе дуга леладе доладича денз а вар со цига болх бе безам болаш. Цудухьа вера со укхаза — балха. Бакъда, ер шу атта денадац тхона. Йокъал лаьттай. Цул совг1а укх шера эггара хьалха дуга д1адийнад тха участке. Цунца дувзадена хиий сопале хала дар цу моттиге, — дувл А. Булаева. Дуга дика хьувкъаш латт. 260 гектар я звенос лелаер. Цунах хIара гектара т1ара 50 центнер хургья аьнна т1айийца декхараш да тха.

Хьалха д1аяхача хана цхьан саго 6—7 гектар дуга леладеш хиннадале, хIанз 60 гектарага д1акхоачаш лелалу из цхьан саго. Инженерин метод оал цох. Звено механизированни йоландаь в1ашт1ехьдоал иззал дуга леладе.

Дукха ба цу совхозе иштта хьинаре къахьегаш бола дуга леладераш. Цар массане а хьинаре къахьегаш дакъалоац укх шера 25 эзар тонн дуга даккхара т1ехьа вай республика дуга леладеранца доаттабеча къовсаме. КПСС Центральни Комитето партеген советски халкъаген даьча Кхайкарала жоп а луш, цар лаьрхIад шера планал совг1а 1850 тонн дуга паччахьалкхенна д1адала а, ер шу толамца чаккхдаьккха парте 25-ча съезда накъабаха а.

Д1адахача шера боахаме д1адийнадар 950 гектара т1а дуга. Юкъера лаьрхIача хIара гектара т1ара 42,5 центнер чуийцар дуга леладераша. Бакъда, укх шера кхы а дукхаг1а — 1707 гектара т1а д1адийнад из боахаме. Д1адахача шерачул 750 гектар дукхаг1а хул из.

ХIанз, дилла дезача хий дехаш, юкъе нийслу оасар д1адоаккхаш, шо-шоай участке къахьегаш ба уж. ХIаьта, хIара дуга леладечо ше хьалхашка оттадаьча декхарацна белгалдаьккхад хIара гектара т1ара 50 центнерал чухнахьа доацаш дуга чуда.

Цхьабакъда дика хьувкъам хьалкхебарах чакхдалац г1улакх. Боккхача лоархIаме да из ца бойташи сихен чуэцар. Цудухьа хьалхаг1е а кийчо е болабеннаб из культура чуэцара.

Ткъо комбайн я боахаме. Уж ремонт яь кийча я. Бакъда, уж к1езига хургья. Кхы а йиъ пхиъ комбайн я эшар. «Сельхозтехника» объединене уж лургйолаш я. ХIаьта цар т1а болх бергбола механизатораш а ба. Дуга леладераш шоаш ба механизатораш. Дуга чуэцача хана шоаш хул уж комбайнаш т1а болх беш.

Дуга кхедеча белгалбаьнна нах ба. Уж ба звеньевой Булаев IабдулмутIалиб, Мичиев Iилман, Белиев Батарсолта. Цар участкаш геттара дика хьийкъа я. 1974 шера а лакхара хьувкъам чубера цар. ХIаьта Дубаев Вахас д1адахача шера ше г1улакх даьча 35 гектарах хIаране т1ара чудера 58 центнер дуга. Совхозе хинна ца Iеш, ерригача районе а боккха толам бар из. Укх шера кхы а дукхаг1а — 60 центнер якхкара къовсам лоаттабу цо. Вешта, боахама берригача дуга леладераша а т1айийцад доккхий декхараш. Укх шера плаица паччахьалкхенна д1адала деза дуга 1800 тонн я. ХIаьта, шоай торонашка а хьажа цар дош деннад 4050 тонн дуга паччахьалкхенна д1адала. Шин планал дукхаг1а да из. Из декхар кхоачашде в1ашт1ехь а даргда. ХIана аьлча, дика дуга леладераш дуккха а ба. 30 совг1а саг ва уж. Цу дикачарна юкъе а белгалбаьнна ба Ладиев Мата, Дубаков Ваха, Хамидов Вахид, Осмаев Ахмад. кхы дукххабараш. Масала, Сагаева болх бу кхо шу мара дац. Деце а шийна т1ач1оаг1ъаьча 55 гектарах хIаране т1ара 60 центнер дуга чуэца дош деннад цо. Иштта декхар хьалхашка оттадаьд Ладиев Матас а. Цо лаьрхIад гектара т1ара 55 центнер дуга чуэца.

«Гудермесский» совхоза дуга леладерашта юкъе ди т1ехьаг1а шераг1а баржаш латт дика хьувкъам бахьанце лоаттабу къовсам.

Ю. КУРСКИЕВ.

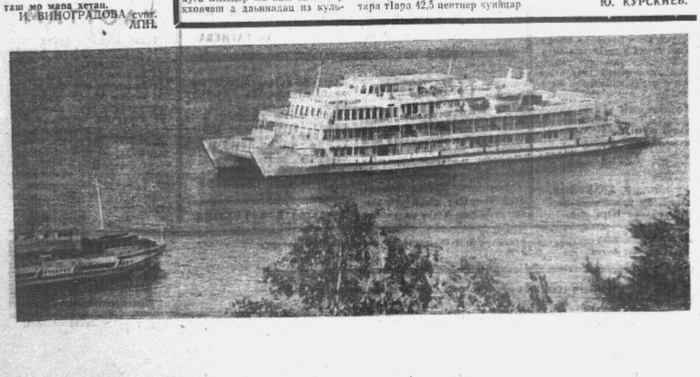

Специалиста хьехамаш

ЛАЗАРЕХ ЛОРАДЕ ХЬАЙБАШ

Вай республике доккха маIан долаш да хьайбаш леладар. Уж ца кхоабаш цаI район а боахам а бац Царгара йоала продукташ хIара шера дукхаг1а яхара эшаш дола хьалаш долаш да. Цу хьалех дика пайда эц дуккхача боахамашка.

Цхьабакъда, вай республике долаш да хьайбай продуктивность лакх ца еш. къона хьайбаш хьеста ца деш хьалкхеду цхьалола боахамаш.

Хьайбаш дукхаг1а дебарг а дар цар продуктивность лакхаг1а а хургьяр, нагахь санна царна тайп-тайпара цамогараш ца хуларе. Ч1оаг1а зе ду хьайбашта пироплазмидоза яхача лазаро. Из лазар вай республика боахамашка даьржа а да, экономически ч1оаг1а зе деш а да. Из хьахьокх Iилмахоша даьча тохкамаша. Цу лазаро к1езигъю шура, дулх. Тохкамаша хьахьеккхад цу лазарах цамогаш болча хана Iатто 100—196 килограмм шура эшаелга. ХIаьта къона хьайбаш 8—12 процент дулха эшалу. Бетташ лелабеш 100—200 етт хилча мел зе да из боахама?

Шеко яц иштта хьалаш боахамашка хилча хьайбай продукташ дукхаг1а яхара аьтгув хург ца хилара.

Т1аккха хIаьта из лазар ца хилийтара фу де деза? Шера керте малаг1ча хана дукхаг1а хул из?

Цу лазарца къовсам лоаттабеш йоккха комплекс д1аяхьа еза.

Из лазар хила тарлу шера моллаг1ча хана а. ХIаьта дукхаг1долча даькъе укх хана — июнь — июль — август бетта дукхаг1а хул фашкаргаш. Цудухьа хIана дукхаг1а хила тарлу из лазар. Дукххача хана зеденнa да вай республика хьалашка фашкаргаш ебаш а доаханна т1алаташ а хилар. Республика боахамашка шера цамогаш хулача хьайбаех 50—60 процент аьхки хул. Цудухьа боахамий ветеринарни болхлоша дукхаг1а теркам т1абахийта беза цу лазарца къовсам лоаттабара, ер ха хьайбашкара йоала продукташ дукхаг1а яхара ха йолга теркал а деш.

Вай республике оаха баьча тохкамех 25 тайпа фашкаргаш я, царех 11—13 тайпа яраш хьайбашта лазараш д1а-хьа кхухьаш я. Мел дукха уж фашкаргаш лата яле а хьайбана лазар хилац. Цхьабакъда цаI хилча а кхоачам ба цун организмаца хьайбана лазар хьоаду возбудитель оала микробаш йолаш ва хилча.

Цхьабакъда цу фашкаргашца хадданза къовсам лоаттабелга плаиаг1а д1ахьоча боахамашка царех доала лазараш лаьг1деннад цхьадолча боахамашка. ХIаьта цу лазарех боахамашка хьайбашта доала зе доккха да вай республике. Масала, укх шера ялх бетта вай республика колхозашкеи совхозашкеи цу фашкаргий лазарах 1733 бежан цамогаш хиннад, хIаьта царех 79 деннад. Хьайбаш дукхаг1а цамогаш хиннад Шелковской района боахамашка — 453 бежан, Ножай-Юртовски районе — 448 бежан. Цун керттера бахьан да цу районий боахамий ветеринарни болхлоша Iилмо маяххара а кхоачамболлаш а фашкаргашца къовсам лоаттабелга кхоачаш ца дар.

Цунца дувзадена вай республика боахамашка ветеринарни болхлошa кхоачашдича бакъахьа да укх статья т1а оаха могаеш йола молхаш хьа а еш цар чу доахан лувчаделга.

Ахкан эзмалахь молхаш тохаш кийчлаьча хи чу хIара к1ира лувчаде деза доахан. Молхаш чуйолча ваннешка, «душеви» камерашка лувчалу уж. Доахан лувчадеш йола молхаш кийчъю 1 процент хлорофос, е севин е 0,16 процент арсенит хица эеш. Из хий кийчле лeкхарийла ва ветеринарни лор е фельдшер.

Ветеринарни санитарага, хьайбаш леладерашка в1алла д1акхачийта могадац из г1улакх. ХIана аьлча лакхе йийца молхаш к1езига тайсача фашкаргаш йовц, дукха тайсача хьайбашта дохьаж далар кхерам ба. Цул совг1а уж молхаш ч1оаг1а кхераме я уж кийчъерашта а. Цудухьа молхаш кийчъераш специальни барзкъаш т1адийха, б1аргасинош доахкаш хила беза.

Iилмо яхача тайпара доахан лувчаделга кхоачаш ца даьча боахамашка доахан лувчаларах пайда ца боалаш а е зе хулаш а моттигаш нийслу. Из тайпа г1улакхаш нийслу Шелковской, Назрановски, Сунженски, Грозненски, Ачхой-Мартановски районашкарча цхьадолча боахамашка.

ХIанз д1айха денош латт. Малх хьежача дийнахьа делкъа ханна мегаргдац доахан лувчаде. Уж лувчале деза Iуйрийна 5 сахьат даьлча денз 8—9 сахьат даллалца. ХIана аьлча маьлха з1анараш кхераме я молхаца лувчадаьча хьайбашта. Докъадалалца Iиндаг1е лоаттаде деза уж.

Б. ДИКАЕВ,
ветеринарни Iилмай кандидат.

ПАССАЖИРИЙ ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

Вай мехка д1а-юха мел хьоча мухьех 80 процент гаьтта мухьаш машинаькъа транспортаца д1а-юха хьош да. Цо хьахьокх машинаькъа транспорт Iалаьмате боккхача лоархIаме хилар. Из дика кхетаду машинаькъахоша. Дийнахьа а буса а моллаг1а хаоттам бар а шоай къахьегама вахта д1ахьош хул локомотивщикаш, вагонщикаш, связисташ, кхыбола машинаькъахой.

Къаьстта бехктокхаме декхараш хьалхашка отт машинаькъахошта ахкачарча хана. хIана аьлча сала1а болхараш Iалаьмате дукха хул, е йоаг1ача тайпара цаьо йоакхо е еза.

Къахьегара бола климатически хьалаш тоадаларца дувзаденна д1а-юха кхухьа мухьаш а дукхаг1а хул. Республикерча мехкдаьттахоша, промышленни предприятей болхлоша доккхий социалистически декхараш т1айийцад дукхаг1а продукци арахецара. Керттерча даькъе из д1аккхухьийт. къаьстта мехкадаьтта продукташ а кхухьийташ машинаькъа транспортаца. Цунца дувзаденна шоашта т1алатта бехктокхам кхета а беш машинаькъахоша графиках йоаг1ача тайпара д1аухийт мухьаш т1аьола вагонаш.

Уж декхараш кхоачашдеча къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба производстве хьалхалаттараш, коммунисташ Дутаев Вис-Iаьла, А. Умаров, В. Цогла, Э. Вагапов. Д1а мел йохийтача вагона учет дика лелаю операторашa Х. Амаева, В. Федоренкос.

Болх дикаг1а д1абахийтара боккхача лоархIаме да шийн хинкахьа вагонаш в1ашаг1йохкао а. Цига шоай болх Сизза кхоачашбеш ба поездаш в1ашаг1ъехкараш, станце маякаш И. Т. Таратоокин, А. М. Вахидов, В. Бабаев, башмачникаш У. Бексултанов, М. Решидов, Д. Садулаев, кхы дукха бараш а.

Грознерча машинаькъа станце болхлоша дикача къахьегама толамашца деадир шоай деза ц1ей. Вагонаш д1ахьа яхийтара ах шера план 101,2 процент кхоачашъяьй цар. Мухьаш т1адоттара ах шера план 20 июне кхоачашйир, хIаьта вохI бетта план а иштта т1еххкоачашйир. Айхха мухьаш т1адоттар бахьан долаш хьалхарча ах шера кхыдола мухьаш т1адоттара мукъаялийтар 3500 вагон. Мухьаш т1адоттарга. уж д1а-юха кхахьарга д1абода мах планаг1а боаг1ачул 3,36 процент лохбир. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 5,2 процент т1еххкоачашйир.

С. АДУЕВ,
Грозненски машинаькъа станце начальника заместитель.

СЭВ-и дегӀауха мехкаши

ДегӀаукача пачхьалкхений хьакъехьара социалистически содружества мехкий экономически политика къамаш ковтамукъа дахара мизач хьалдашарни нарцара цхьоагӀо чӀоагӀъяра тӀаберзабаь вежаряшха йолча марксистско-ленински партеша лоораГӀа чакхбоахача кьакъагара хьайоаш я. СЭВ-а членаш долча мехкий социалистически экономически интеграце. Комплексни программа тӀа белгалдоаккх. дегӀавхача пачхьалкхенашдара торговни цара цхьана леладу экономически гӀулакхаш дӀахо шердаора юаш къаьстта лоархӀам бергхилар.

СЭВ-а членаш долча мехкаша хӀанз экономически техническии новкъостал ду Азера, Латински Америкехча дегӀаукача 63 пачхьалкхена. ВӀашия гӀойле йолча тайпара социалистически мехкаша цхьана ледадеча гӀулакхаша доккха новкъостал ду къоначача пачхьалкхений къамаи боахам легӀаахара темпаш сихъяра, уж экономически кхычарех тийша ца хулга цар вӀаштӀехьдалара, халкъий вахара хьалаш тоадера; ХӀанзарчуи тайпара керда оборудования технологии тел дегӀаухача мехкашта цар суверении бокъонаши къамал ухьи йохаергйоадача накъагӀа.

«КхоалагӀча дунен» пачхьалкхенашка хӀанзарчуи тайпара промышленность хьаелга СЭВ-а членаш долча мехкаша царна цхьона леладеча гӀулакхий кертера лостам а хинна дӀаэттал. Цу гӀулакхашка дӀахийт царна телача 11 миллиард сом гаргтача бозарме долча кредитий дакъах 2 дакъа гаогга дар. Социалистически содружества мехкаша новкъостал а деш дегӀаухача пачхьалкхенашка хьалъе лаьрхӀад 3 эзар гаргга объект, царех 860—СССР новкъосталца. Ергагача объектий кхаь дакъах ши дакъа промышленни энергетически предприятеш я. Къона пачхьалкхенаш индустриальни дегӀайоалаергйола ядро а хинна дӀаоттаргья уж.

Къаьстта уйла тӀайохийт цу мехкашта индустрализаци еча хсадамболлаш болча лоархӀаме йола энергетика, металлурги, машиностроени дегӀайоалара, СЭВ-а членаш долча мехкаша дакъа а лоацаш 650 гаргга энергетически объект хьалъергйолаш я дегӀауха пачхьалкхенашка. Алхха Советски Союза новкъосталца Афганистане, Инде, АРЕ, Сире, дукххача кхыча мехкашка хьалъеш латт бербига а лаьрхӀача 6,5 миллион киловатт низ болеи шора 35—40 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги теригйолеи 40 совгӀа гидрои йовхалеи электростанци. Болх бе йолаеннай царех эггара йоккхагӀа йола цаӀ — 21 миллион киловатт низ бола АРЕ-ра Асуански ГЭС. Инде энергетически мощносташ чӀоагӀа алсамйоах Бхакра-Нангала ГЭС-он Нейвелерча йовхала электростанцеи. Сире энергетика флагман а хинна дӀаоттаргья Евфрат яхача хи тӀа хьалъеш латта 800 эзар киловатт проектни низ а болаш йола ГЭС. Цун хьалхара агӀа хӀанзале а болх беш я — хӀарар 100 эзар киловатт йола кхоъ гидроагрегат.

ДегӀаухача пачхьалкхенашка СЭВ-а членаш долча мехкаша новкъостал а деш хьалъяь е хьалъеш латташ я Ӏаьржеи сийртеи бесаш долча металлурге 44 предприятеи 180 совгӀа электростанции. СССР-о новкъостал а деш хьалъеш латтача Ӏаьржача металлурге ерригача предприятеша шера 27 миллион тонн гаргга болат теера. Царна юкъе белгалйоалаш я хӀанзале а шера 2,5 миллион тонн болат тела низ кхоача Бхилайски металлургически комбинат; юкъхьанна шера 1,7 миллион тонна дӀахо йолча хана 10 миллион тоннага кхаччалцен болат лоалара лаьрхӀа йола Бокарова (Инди) металлургически завод сийна йола гиганташ. Хелвацски металлургически комбинато (АРЕ) шера 1,5 миллион тонн болат терга; Турце хьалъеш латтача заводо — 2 миллион тонн болат. Исфахане (Иран) болх бе йолаенначча металлургически комбинато хӀанзале а тел 500—600 эзар тонн, хӀаьта цхьан хана шера 4 миллион тоннага кхаччалца тергдолаш хургья из.

ДегӀаухача мехкашка шоай доалахьара металлургически предприятеш хьахилараца дикка шеръеннай иштта дикка бокхача боарамс СЭВ-а членаш долча мехкий новкъосталца дегӀаухаш йола машиностроене база а.

Индустриализаци яра эггара лоархӀамегӀарча гӀулакхех да шоай доалахьара бедала база хьаяр. Цудухьа цу лоархӀамеча гӀулакха юкъе хьинаре дакъа лоац СССР-он СЭВ-а членаш долча кхыча мехкашеа. Пайдане оахкалаш доахка моттигаш лахарал совгӀа дегӀаухача мехкашта новкъостал ду къамаи геологий кадраш кийчъяра, геологически службаш вӀачагӀйоххара.

Юрта боахама дакъе «кхоалагӀча дунен» мехкашта деча новкъостала кертера лостам плотинаши хий декха системаши, юртбоахамаша машинаши удобренеши арахеца заводаш хьалъяр, хьоккамеи массе тайпара товараш телеи ферма хьаяр.

Цхьана гӀулакхаш леладара лоархӀаме хьал а хинна дӀаэттад халкъа боахама квалифицированни кадраш кийчъелга дегӀаухача мехкашка хьалъеш латта объекташ дукхача наха массе тайпара говзалаш Ӏомаю школаш а хинна дӀаэттай. Алхха СССР-о деча новкъосталца 300 эзар совгӀа специалисти квалифицированни болхлои кийчъяьв цу мехкашка. ХӀаьта СЭВ-а членаш долча мехкий новкъосталца Ӏомаваьраш веригаш а 300 эзар совгӀа сар ва.

ХӀаьта дегӀаухача мехкий импорта чотах социалистически пачхьалкхений йиш я шоаш хӀата эшача бедалцен кийчача хӀамашцеи шоаш Ӏалашъе, экспорта структура шеръеи тоаеи, арахьарча торговле эффективность лаккъе. Мехкий шиш товаршана юкъерча товарообората объем тӀа-тӀа шерлу. 1960 шера 1,7 миллиард сома мара ца хинна из 1974 шера 9 миллиард сома хӀана хиланзар аьнна хилар. СЭВ-а членаш долча мехкаша дегӀаухача пачхьалкхенашца леладеча гӀулакхий лоархӀаме тенденции я йӀаьххача хана договораш а деш уж леладе дозлар, промышленни кооперации шеръяр.

Григорий ПРОХОРОВ,
экономически Ӏилмай доктор, профессор.

(АПН).

Ша шу да-сона из зӀамига саг вовза. Эхь хеташ саг ва из. Спортивни зал. КӀувса тӀа чӀоагӀа кӀалтохаргах латаш ба кагий нах. Из спортивна яхь яц. МоллагӀа яр санна йола тренировка я. Царех къаьстта белгала ва сома маьженаш яр. Говза тох цо шийца летачох мел тоха кулг. меттахьачара лоац. Ше деш мел тар сабареи бӀубешиеи ду цо. Ше котвааргхиларах теш из.

Иштта ва Грозненча № 2 йолча школа-интерната 10-ча

КЪОНА ЧЕМПИОН

классера дешархо Магомадов Тархан.

КӀалтохаргах лета волавеннав из 1973 шера. Ше дӀалоладаь гӀулакх тӀагӀеотта чакхдаккха, цунна ха а низ а ца кхобеш хилараца шийна тренера теркам тӀабахийтар цо. Из спорт йолаьча вориӀагӀча бетта Тархана дакъа лоац республике кхелетарашта юкъе кӀалтохаргах шин лоӀаме латаш хьалхара моттиг яккхара хиннача яхьашка. Цига дика латаш цо кхоачашъю шоллагӀча спортивни разряда норматив.

Укх шера доккхий толамаш даьхад цу зӀамигача саго. Тархана цӀаккха а йиплургйоацаш дег чу йижар город Рига. «Урожай» яхача ДСО спорта Дворец. Цо цига дакъа лаьцар хьалхара моттиг яккхара цу спортивни общества Центральни Совето оттаьча яхьашта юкъе. Орловски, Белгородски, Ростовски, Тамбовски, Ульяновски областий, Краснодарски, Ставропольски краий, Къилбаседа-ХӀирий, Чечений-Балкхарой, Дагестана, Нохч-ГӀалгӀай АССР-ий эггара чӀоагӀагӀа йола къоначча спортсмений командаш яр цига.

Дукха бар цу яхьашка говза лата ховш а низ бола а спортсменаш. Атта дацар царна юкъе котвала. Бакъда из хала экзамен дика дӀаелар Магомадова. Ялкхазза летача котваьлар Тархан. Шийх дар санна чегӀа дозал долча наха юкъе Центральни Совета чемпиона цӀи яьккхар цо.

ЧӀоагӀа деза цу зӀамигача сага кӀалтохаргах латар. Из спорт цун дегӀа цӀех лета я.

Дукха ха йоацаш городе Йошкар-Оле а цу тайпара яхьашта юкъе дакъа лаьцар Магомадова. Цига цун лата вийзар Российски Федерации чемпионаца К. Тебеевца (Орджоникидзе). Из цхьа моллагӀа дола латар дацар. ЧӀоагӀа кийчвала везаш дар. Шийн беригаш из а говзал а оарцагӀъяьккхар Тархана цу чемпиона духьал оттара. Дукха я чӀоагӀа а лийтар уж. Юххера а котваьлар Магомадов, чемпиона цӀи а яьккхар. Цунна дезалар безача маькa совгӀати сийлен грамотеи.

Укх шера кӀалтохаргах 20-зза латаш хиннав Магомадов. ШӀаккха а эша ца вайташ чакхваьннав из. Иштта яьхача котадонех доккха дакъа долл СССР спорта мастера Г. Эльдерханова. Цо иштта дика кийчваьв Магомадов.

Магомадов Тархана дакъа лоацаргдя хьатӀадоагӀача шера апрель бетта хургйолча Советски Союзе хьалхара моттиг яккха лерхӀача спортивни яхьашта юкъе.

В. АВТУРИНСКИЙ.

Дукха еза шоай хьу дешархошта, лора а ю, еба а ю цар из. Пхи шу хьалха юкъерча Наурерча школерча дешархоша вӀашагӀъеллар шоай лесничество. ХӀанз цунга хьожаш 120 саг ва. Уж ба Ӏалама къона доттагӀий. Цар шефски новкъостал деш йиъ гектар хьуна питомник я. Цул совгӀа Тийркаца йолча кхо бӀаь гектар хьунга хьожаш а ба уж. Биологе преподавателя Косова Ефросиния Григорьевнас чӀоагӀа йоакхо еш хилар бахьан долаш хьахилар из. Берий деташ лестаде, Ӏалам а шоаш баха моттиг а царна езаяллийта хайра цунна, Ӏай а аьхки а хьунагӀа хозаш я берий безаме оаз, цар белар.

Вай республика Ӏалам дукха дезарий сий доаккхаш хургба къона наурцаш Брянски областа Жуковске хургйолча Ерригроссийски слете.

СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа) Н. Бондаренко, Л. Неткачева, В. Бондаренко, хьехархо Е. Г. Косова.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

КУЛЬТУРА УЧРЕЖДЕНЕЙ БОЛХ—КХАШКА

Республика культура министерстваси цун моттигерча органашеи хӀанз шоай керттера декхар леохӀ кхашкеи фермашкеи болх беш болча нака культурни гӀулакх дар.

Укх шера ялат чуэа ма-доладеллинге а еррига юташкарча районашка яхийта хилар шинъ республикански агитпоезд. Цар культурни гӀулакхаш дир хӀанз дӀадахача хоржамашка хоржархошта а ялат чуэцаш боахкараша а.

Июль бетта болх беш хилар «Шийн хаьнахьа а ца дойташ а чуэцаргда вай ялат» яха республикански агитпоезд. Цунка юкъе дакъа лоацаш бар халкъа творчества республикански Шен А. П. Чехова цӀерагӀча республикански библиотека, изобразительни искусствай республикански музея болхлой, районий культура Шеной агитбригадаш.

Цар кхашка болх бераш лекцеш йийшар, беседаш йир, дӀа-юха лелаю картинай а книжкай а выставкаш лоаттайир.

Агитпоезда юкъе дакъа лоацараша хӀара денна шишша моттиге выступленеш йир. Масала, уж хилар «Экажевский», «Октябра 40 шу» яхача совхозашка, цу шинна а моттиге гулденнавар 150 совгӀа саг. Агитпоезда болхлошта доккха новкъостал дир Сийлахь-боккхача Дай-мехка тӀема юкъе дакъа лоацаш хиннача Мальсагов Тухана. Цо наха йийшар цу тӀемах а шийна цхьана тӀом беш хиннача нахах а йола лекцеш. Бакъда Назрановски райисполкома культура отдела заведующа нов. Хамхоева во дакъа лаьцар. цун беххагӀа цхьа сакъат даханзар агитпоезда гӀулакх доха. из бахьан долаш де лийохӀар дизза чакхдаланзар. Шийга хьалхе а дӀахайтга доллаше вӀаштӀехьъяьккхан зар агитпоездана хила йоагӀа района агитбригада.

Иштта хиланзар гӀулакх Ачхой-Мартановски Урус-Мартановски районашка. Цар шоай агитбригадаш хьатехар агитпоездах. Доккха новкъостал дир агитпоезда КПСС Ачхой-Мартановски райкома пропаганда агитаци отдела заведующе нов. В. Ахтаевез культура районни Шен директора нов. С. Керимовеи. Цу районе — «Орджоникидзевский» «Овощевод» яхачеи совхозашка 600 совгӀа волча сага культурни гӀулакх дир.

Грозненски районе иштта юрта боахама къахьегамхошта культурни гӀулакх дир агитпоездо пигара агитбригада цийца а йолаш. Цул совгӀа, цу районерча кагирхой къахьегама шин лагере а хилар агитпоезда болхлой.

Агитпоездо баь беррига а болх тӀаберзабаьбар пятилетка тӀехьарча шера тӀаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара къахьегамхой оарцагӀбахара.

ХӀаьта цхьайолча районашка шоай агитпоездаш я. Масала, Шелковски района агитпоезд культурни гӀулакх деш хиннай В. И. Ленина цӀерагӀча, «Коминтерн», «Червленский», «Красный пахарь» яхача колхозий, «Гребенский» совхоза къахьегамхошта.

Ножай-Юрта района агитпоезд кхашка беррига ахархой болча хинна чакхъяьннай. Наурски района агитпоезд ж-я кхоабача «Терский» совхозои Калиновски станицеи къахьегамхошта культурни гӀулакхаш деш хиннай Надтеречни района агитпоезд хилар «Озерный», «Гвардейский» яхача совхозашка.

Республика районашкарча къахьегамхошта гӀулакхаш деш хӀара денна хул автоклубаш, агитбригадаш. Цар культурни гӀулакхаш ду гаьнна дӀадига хьайбаш доажадеча аьрГенашка болча, фермашка, кхашка, бригадашка болх беш боахкача, юстара ядача юрташка бахача наха. Автоклубаша а агитатораша а шоай болх бу хьалхе а оттаьча графикашка хьежжа.

Цхьайолча районашка агитбригадаша дийнахьа 2—3 концерт луш моттигаш я. Масала, иштта дукха концерт тийчнад Шелковски района художественни самодеятельноста коллектива.

Цхьайолча районаша вӀаши дӀа-юха ухайт агитбригадаш.

Районий культура учреждененашкеи производственни участкашкеи хул дукхача нака дакъа лоаца къахьегама деза деноi, сийренаш-портреташ, тематически сийренаш, багагӀа дуаца журналаш, лекцеш, беседаш, кхыдараш.

Дукхача культура учреждененашка хиннай «Тамашийна ду хьакха массе кхашка гӀолла чакхдаргда тхо», «Тхо лаьттан къона дай да». «Ца доадеш чуэцаргда ялат», «Шоана, кхалнах» яха а кхыйола а тематически сийренаш.

Масала, Ножай-Юрта районе хилар А Шерипова цӀерагӀча колхоза колхозхошта хеталаь «Тхьамка кхедечун цӀей». Шелковски районе хиннад «Хьалхара цӀов» «Хьувкъам» яха деза деноi. ХӀаьта «Красный пахарь» яхача колхозе деэдир «Сийле хийла ялата хьалж йоагӀача кулгий» яха цӀей. Иштта дола деза деноi хиннад кхыча районашка а.

Юрташкарчеи городашкарчеи районий культура учреждененаша цхьана къахьегама цӀей оттадеш моттигаш а я. Масала, «Маьрси жӀови» яха къахьегама цӀей деэдир Урус-Мартане г. Грозне Заводской района болхлошта цхьана. Къахьегамхошта производственни участкашка кхы а доккхий культурни гӀулакхаш де лерхӀ шига гӀйран балхаш деча хана.

Надтеречни районе Знаменски, Горагорски, Надтеречни, Верхне-Наурски библиотекай болхлоша яьй «Сий дола къахьегамхой — кхалнах» яха дешарий конференци.

Цхьайолча производственни участкашка къахьегамхошта оттаьй библиотекаш-передвижкаш. Краеведчески музея болхлой дӀа-юха кхухьа музейш ийце бахе, хьувкъам чуэцаш боахкача наха гӀулакх деш хул. Масала, Шелковски районе хилар «Фашистски Германия эшаяь яьккхача Коталон 30 шу дизар» яха краеведчески выставка-передвижка. Иштта выставка хилар Ножай-Юрта районе а.

Веденски районе хилар «НохчашкахьеИ гӀалгӀашкахьеи ду хьабалар» яха багагӀа дуаца журнал.

Кхашкеи фермашкеи болх беча наха культурни гӀулакх нелга массанахьа а дика да ала йиш яц. Масала, Назрановски, Шалински, Веденски районашка бе лерхӀача балха графикаш яц; хьалхалаттача болхлой опыт дӀайовзийташ сийренаш-портреташ хилац. БоагӀаш бола теркам тӀабахийтаи юрта боахама къахьегамхошта культурни гӀулакх дара.

Пятилетка а цун тӀеххьарча шера а планаш толамца кхоачашъяра къахьегамхой тӀахьехаш КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарала ма-доагӀара жоп лургдолаш болх бага къахьегамхой юг урастаде лекхарийла ба культура учреждений болхлой.

Хь. КУРКИЕВА,
НГӀАССР культура министра заместитель.

ЛОРА ХЬЕХАМ

ФУ ДАА ДЕЗА АЬХКИ

Аьхки, массанена а ховш махиллара, дукха хул баьцадаараш, сомаш, комараш. Цар дуача хӀаман чам тоабу, царца дукха витаминаш а минеральни тухаш а да. Уж къаьстта дика я чӀоагӀа йӀовхал этта хьацар дувлаш дегӀацара тӀоадал боарамал тӀех дӀаювлача хана. Цу хана атта хул чениеи шоргаштеи лазараш. организмо чеи сох кӀезига хьахец, хӀама даа дог дагӀац.

Баьцадаараш дика да ца кхехкадеш шоаш ма-дарра дуаш хилча. Салат, редиска, хоха буц, укроп, нарсаш, помидораш, морковь чӀоагӀа чам болаш а дика а я. ХӀаьта чара кийчъе атта ма-йий уж. Пила цӀен а я, аьта хьалхашка оттае мара мича еза уж.

Кхерза фуаш чам болашагӀа дуалу хоха баьцаца, хӀаьта дӀайха сосискаш — нарсаца.

Супах тоха дика хургья кагий аьта хоха буц, укроп, петрушка, геттара дика я ше йолча тайпара морковка. Морковкаца дукха хул каротин. Цох организма чухь хьахул «А» яха витамин. Из кхийнараштa дика я бӀаргий са лоралара, хӀаьта бераштa — лерттӀа дегӀадахкара. Аьтача морковках тох майонезе тӀоа. ТӀаккха каротин организмах дикагӀа дӀадат.

ЧӀоагӀа йӀайхача хана дукха хий мел наха. Из дика дац. ТӀаккха дукха хьоцар доал, цуща дегӀацара дӀакъаст минеральни веществаши витаминаши, тӀехбаьккха болх бе безаш хул дега-пхьаьний система.

Боараме климат йолча моттиге кхийнача сага 1,5 литр тӀоадал тоъ, хӀаьта йӀайхача климате—2 литр. Царна юкъе йолх супаш. Бакъда, тӀоадал боарамал кӀезигагӀа е дукхагӀа хилча дика яц.

ЧӀоагӀа лоархӀаме да хий зӀамиг-зӀамига къург а беш малар.

ГӀайхача хана дукханий безам хилаш йӀайха борщ е суп яа. Дика юалу окрошка, шийла борщ.

Аьхки дика я теза кӀолл, шура, фуаш. ХӀаьта дулх, къаьстта дерстар, кӀезигагӀа диача бакъахьа да. Цул метта чкъаьра биача бакъахьа ба. Из аттагӀа дӀалат дегӀах, лазар ца хилийтара гӀо а ду. ХӀаьта фоала чура чкъаьра дукха йода тухаш доахкаш хул. Из дика ба.

Аьхки ма-хулла кӀезигагӀа диача бакъахьа да дира хӀама. Бакъда дукха хьацар дувлача хана из де мегаргдац.

Баьцадаараштa тӀера чкъор ма-хулла дицкъагӀа дӀадаккха деза, цул совгӀа, из де деза ужкхаохкача хана а. Баьцадаараш кхехкаде деза яь тӀа кий а уллаш.

Шийла суп е салат кийчдеча хана баьцадаараш хьалхе я кхехкадаь Ӏо ца оттадича бакъахьа да. Иштта ца кийчдича баьцадаарашцара «С» яха витамин дукха йов.

Аьхки дика ба керда сомаш. Царца дукха я дегӀа эша витаминаш, углеводаш, минеральни тухаш, органически кислоташ. Дика я царех яь компот, желе, крем.

Комарех еш йола кисель хьалхагӀа Ӏайда царех йоалла сок хьа а яьккха йича дикагӀа я. ТӀаккха ӀотӀайотта еза хьаяьккха сок. ХӀаьта сок хьаяьккха комараш шекар теха кхехкае еза.

Р. АРАКЕЛОВ,
санитарни просвещене республикански Шен лор.

КЪОНА ХЬЕХАРХО

«Баьчча, да, нана» яхача езача цӀераштa уллув латт «хьехархо» яха дош. Цун сий ду массане а. Из цӀи лелае шийн бокъо хиларах доккхал деш, Коммунистически парте шийгара дӀалехар дизза кхоачашдеш хила веза тахана советски хьехархо. Царех я ала доагӀа Назрановски района Ӏаьлий-Юртарча юкъерча школе биологи хьехаш йолча Долова Махьмада Долатханах.

Долатхан цу школе болх беш йола тоъал ха я. ХӀаьта ше а цу школе дийша яьнна я из. Цо доалаьдац-ше бахьан хьехархоша дас-нанас хьийга къа, вай Коммунистически парте шийн яь йоакхо.

Цар цӀагӀа дукха бераш да, йоккхагӀъяр Долатхан а йолаш. Шийн зӀамагӀа долча берашка хьажа а деша кхе а дӀайзар цун. Бакъда из а вож а де кхийра Долатхана. зӀамига йолча хана денз ше хьогаш хиннар кхоачаш а дир — хьехархо хилар цох.

Эггара хьалха болх бе йолалуш цхьоалагӀча классе деша дахийта кийчле деза бераш делар цунга. Ше зӀамига яле а, цу шийна хьалхашка эттача йоккхача декхарах дика кхеттар цун. Атта дац берий ясешка е берий бешамашка Ӏомаланза дола. юртара бераш деша, язле, хӀама довза Ӏомале. Цхьабакъда, Долатхана, берий даьшца-наношца, школа хьехархошца айхха бувзам а лоаттабеш царца дага а ювлаш, дика вӀаштӀехьлаьлар шийн декхар кхоачашде. Цу хана цо хьийха бераш, цӀаккха а тӀехьа ца дусаш, школе дикагӀа дешаш хьалоагӀа хӀанз а.

Дахача дешара шера хьехархоша бӀукъожабеш йола йиъ-лагӀа классе елар Долатханага. Классера цхьаьола бераш дешара тӀехьадусаш дар, дисциплина дика яцар. Дешара смена йодаялале е из яьлча, хьо цу классе чухьежача, гургъяр хьона из тӀехьабусачарга хьежаш. Класс дегара деига дикагӀа хулаш тоаелар, тӀехьабусараш шоай ийсархошта тӀехьаккхийра.

Доловас, болх баь ца Ӏеш, укх шера Нохч-ГӀалгӀай пачхьалкхен университет чакхъяьккхай. ХӀаьта политзанятешка, школе мел еча идейни, интернациональни, политически кхетам лакхбара йолча мероприятешка дакъа лоацаш я. Дахача дешара шера моттигерча комитета председателалла хержар из. ХьатӀаккхувча тӀехьенна дешар хьехара, коммунистически кхетам балара беррига шийн низ дӀалу Долова Долатхана.

Хь. ГАГИЕВА.

СПОРТ

Чакхъяьннай Нохч-ГӀалгӀайчене шахматех ловзара къонабарий турнир Яккха йиш йолча 12 очкох 11,5 очко а йоаккхаш хьалхарея шоллагӀеи моттигаш лаьцар Чеховатский Александрей Немзер Борисеи. Цар чӀоагӀйир шоай цхьоалагӀа разрядаш. ХӀанз уж кийчлу Таганроге хулача РСФСР къона барий зональни яхьашка баха.

3-гӀа моттиг а лоацаш, 2-гӀа разряд а йоаккхаш лаьзар йиш йолча 12-нех 9 очко яьккха В Лупарев. ПиъалагӀеи пхелагӀеи моттигаш дийцар А. Нефедовег С. Акопянег.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 август

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. ӀуӀринара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Самукъане старташ. 10.15 — Босбола телевидени. «Давид Копперфилд» яха телевизионни дукха серийни художественни фильм. 3-гӀа сери. (Англия). 11.05 — Босбола телевидени. Советски иллей концерт. 14.20 — Передачай программа. 14.25 — Босбола телевидени. «Степняки» яха документальни фильм. 14.45 — Ашарашцара эрсий поэзи. 15.45 — Къонна эфире я. «Комсомольски гӀулакхаш». 16.20 — Йоазанхочуа Алексеева творчества оагӀонаш. 17.05 — Берашта дола фильм. «Таборера доттагӀий» яха художественни фильм. 18.00 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла». Информационни программа (эрсий, гӀалгӀай меттала). 18.20 — Идеологически балха практикацара. КПСС Сунженски райкома пропаганда агитаци отдела заведующе Чунихина выступлени. 18.30 — Музыкальни пауза. 18.35 — Сатирически объектив. 18.50 — Телезрителашка хьожарий хаттарашта жоп лу СССР Ӏилмай Академе члена корреспондента Афанасьева. 19.20 — Босбола телевидени. «Грузе иллеш» яха фильм-концерт. 20.05 — Босбола телевидени. «Давид Копперфилд» яхача телевизионни дукха серийни художественни фильма премьера. 4-гӀа сери. (Англия). 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Кола Брюньон» яхача телевизионни музыкальни фильма премьера. Пистеьлача— кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени «Самукъане ловзараш». 18.30 — Мультфильм. 18.50 — Киножурнал. 19.00 — Мастер кагирхой кхотамца кхе а бе Ӏома а бе. Грозненски радиотехнически завода цамотчица Индербиева а «Ассиновский» совхоза бригадир Гребенюк а (нохчий меттала). 19.15 Мультфильм. 19.25 — Юрта боахама обозрени. Нохч-ГӀалгӀай АССР юрта боахама министерства воккхагӀа волча агронома Акаева выступлени (нохчий меттала). 19.35 — Юртабоахама знаней экран. «Кирова цӀерагӀча колхоза хьажкӀаш» яха документальни фильм. 19.55 — «Знание» яха Ӏилман-популярни кинопрограмма.

8 август

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. ӀуӀринара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Выставка Буратино». 10.00 — Босбола телевидени. «Давид Копперфилд» яха телевизионни дукха серийни художественни фильм. 4-гӀа сери. (Англия). 10.55 — Босбола телевидени. «Кола Брюньон» яха телевизионни музыкальни фильм. 14.20 — Передачай программа. 14.25 — Телевизионни документальни фильмай программа. 15.25 — «Москва а москвичаш а». 15.55 — Житков. «Эггара лоархӀам болчох». 16.35 — Босбола телевидени. Берашта дола фильм «Ӏаьржа лоам» яха художественни фильм. 18.00 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.20 — Киножурнал. 18.30 — Идеологически балха практикацара. «Вай атеистий гӀулакхаш». КПСС Наурски райкома политически просвещене кабинета заведующе Скородумовай выступлени. 18.40 — Босбола телевидени. «Социализма дуне». 19.10 — «Давид Копперфилд» яхача телевизионни дукха серийни художественни фильма премьера. 5-гӀа, 6-гӀа сереш. (Англия). 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Останкино концертни студе тӀахьех. Искусства мастерий концерт. 22.55 — Босбола телевидени. Халхарий зал. Йистедаьлча, — кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — КӀиран панорама. 18.40 — Документальни фильм. 18.50 — Хоамаш, реклама. 18.55 — Кхалнаьха дунен халкъашта юкъера ди. Нохч-ГӀалгӀай поэзеpа кхалсага юкъ-сибат. 19.20 — Киноочерк. 19.30 — Кагирхошта йола программа (нохчий меттала). 20.00 — «Гахан манеже». яха фильм-концерт.

РАДИО

7 август

6.30 — Хьайбаш леладерий беххтокхаме ха я (гӀалгӀай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 Республикански газетий обзор. 8.25 — Беламе иллеши халхара ашараши (гӀалгӀай меттала). 8.45 — «Балха дикал лаккхъяр экономика дегӀаяра керттера гӀулакх да» яха экономически Ӏилмай доктора профессора Абалкина беседа (гӀалгӀай меттала). 9.00 — «Шоана, кхалнах» яха радиожурнал (нохчий меттала). 9.20 — «Дьна моттараштa духьало къовсам лоаттабе» КПСС Сунженски райкома пропаганда агитаци отдела заведующе Чунихина выступлени (эрсий меттала). 9.35 — Ашараш. 9.45 — «ГӀишлоихочун Денга». «ГӀишлош хьалъяр тиуде» яха корреспонденци» (гӀалгӀай меттала). 16.00 — Къона тӀехье (нохчий меттала). 16.15 — Раков. Эрсий сюита (эрсий меттала). 16.30 — КПСС 25-ча съезда накъадолхаш. Парткам а социалистически яхь а» (нохчий меттала). 16.45 — ДоттагӀлено толамаш дебаду (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

8 август

6.30 — Экономически знаней радиошкола (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор 9.25 — «Ашараш лекхар Хамхоев Ахьмад» яха передача (гӀалгӀай меттала). 9.00 — «КӀезигах мах дӀа а бохийташ дукхагӀа товараш» яха корреспонденци (нохчий меттала) 9.15 — «Цирко лампаш летаю» яхача Милютина опереттацара шудакъа (эрсий меттала) 9.30 — «Шурий фермай кхоачамаш» яха корреспонденци (нохчий меттала). 9.45 — Партийни организацей секретарий заочни школа (эрсий меттала). 16.00 — Дьна догмаштa моттиг яц». КПСС Ачхой Мартановски райкома секретара Эдильсултанова выступлени (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан кӀезиг-дукха морхаш а йолаш йийкха, малхбузехьара секунда 7—12 метр мух а хьекхаш, фегара температура республике гӀолла 30—35, Грозне 33—35 градус йолаш ха хила тарлу. 8—9 августа дукхагӀча даькъе йийкха (республика къулбехьарча районашка ди къувкъаш йоачаш хила а тарлу) бе-беча оагӀорахьара секунда 3—7 метр мух хьекхаш, фегара температура буйсашка 17—22, деношка 30—35 градус йолаш ха хила тарлу.

Метеостанци.

ПОЛЬША. Гданьска Къилбаседехьара порт шерлуш йоагӀа. Хьалъеш латт шера 6 миллион тонн хоача доагор дӀачухьачу деттара йола мехкдьтта пирс.

СУРТА ТӀА: хьалъеш латта портови сооруженеш.

ЦАФ—ТАСС сурт.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам — 3-39-11; бехкткхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурав отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11, ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни и культуры—3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30, отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30.

Газет арадувл шинарей, ерей шоаттей деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект, 7/84. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

Заказ № 5411.